№ 14 [illegible] פרייז 20 גראשען **Lodzer Tageblat**

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פעטריקויער 16. טעלעפאן: אין רעדאקציע 57, אין אדמיניסטראציע 47 | מאנטאג, כ"ג טבת תרע"ח | 16 stycznia 1918 r. | 21-טער יאהרגאנג

טראצקי פערשיקט קיין סיביר

אלס פערשיקונגס-ארט האט ער זיך אויסגעקליבען די שטאט בוכום

מאסקווא, 15 יאנואר (סס. צום "ל. ט.") די ענגלישע און פראנצויזישע קאמוניסטען האבען ארויסגעשיקט צו דער סאוויעט-רעגירונג א שטארקען פראטעסט וועגען די רדיפות אויף דער אפאזיציע און געגען טראצקיס פערשיקען קיין סיביר. דער פראטעסט האט אין מאסקווע געמאכט א זעהר שטארקען איינדרוק.

טראצקי האט ערקלערט פאר די פארשטעהער פון דער רעגירונג, אז מיט טאן וועט ער קיין סיביר נישט פאהרען, ווייל דארט וועט ער זיין שוואכער און אויסגעמאטערטער ארגאניזם נישט איבערהאלטען און ער וועט אוועק פון דער וועלט פאר דער צייט. ער וועלט שוין בעסער געוועלט ארויספאהרען קיין אויסלאנד. אין דער לעצטער מינוט האט ער אבער ערקלערט, אז אויב שוין קיין סיביר, וויל ער זיך אויסקלויבען די שטאט בוכום, וואס האט א מילדען קלימאט. טראצקי רעכענט זיך דארט צו בעזעצען מיט זיין פאמיליע.

כוליגאנעס בעפאלען די שוהל אין פלאצק.

יודען פערוואונדעט. — די כוליגאנעס זענען תיכף ארעסטירט געווארען.

פלאצק, 15 יאנואר (ספעציעלע טעלעגראמע צום "לאדזשער טאגעבלאט") היינט אין דער פריה זענען א פאר שיכור'ע כוליגאנעס ארויין אין דער הויכער שוהל און אנגעהויבען שלאגען די יודען, וואס זענען געווען ביים דאווענען. צוויי יודען, דערונטער דער שטאט-שמש זענען פערוואונדעט געווארען. אין שוהל איז געווארען א געוואלד און א בהלה. דער ראש הקהל האט תיכף אינפארמירט גאנץ פאליציי-קאמענדאנט. וועלכער האט ארויסגעשיקט אן'אפטיילונג פאליציאנטען צו דער שוהל און ארעסטירט די בייזע כוליגאנעס און אונטער א שטארקער שמירה זענען זיי אוועקגעשיקט געווארען אין תפיסה אריין.

אנ'ענגליש-יודישע צייטונג איין שאטלאנד.

לאנדאן. (יטא) אין גלאזגאו איז ערשיינען ענגליש-יודישע וועכענטליכער צייטונג. דער ערשטער נומער פון דער צייטונג א. ב. "ראזענטאל"... [illegible]

שטורם-ווינדען און ערדציטערונגען.

רוים, 15. יאנואר (א. ה.) אין א דארף נעבען דער שטאדט קאטאנדזארא זענען אומגעקומען א פאר צעהנדליג מענשען צוליב דער ערדציטערונג. עטליכע מענשען זענען פערוואונדעט געווארען.

ניו-יארק, 15. יאנואר (א. ה.) פון ארגענטינא מעלדעט מען, אז דער מייך בעל-מענטע איז ארויס פון די ברעגען און פערפלייצט דאס שטעטעל דיא-מאנטינא אין שטאט מיגאס געראס. טויזענד חמודר זענען אומגעקומען מיט הונדער 8 טויזענד פאמיליען זענען געבליבען אהן א דאך.

פרויען אויסגעוועהלט אין דער קאמיסיע

פון אנ'ארטאדאקסישע קאנגרעס אציע.

ציריך (יטא) פרוי דבורה ל. מארגאט און פרוי ל. שלעזינגער זענען אויסגעוועהלט געווארען אלס מיטגליעדער פון קוראטאריום פון דער קאנגרעס-ארגאניזאציע "בית ישראל". די ביז איצטיגע סטאטוטען פון דער קאנגרעס-ארגאניזאציע האבען נישט דערלויבט די וואהלען פון פרויען און פארשטאנד פון דער קאנגרעס, צוליב וועם מען האט געמוזט ענדערן די סטאטוטען. דאס איז דער ערשטער פאל, וואו פרויען ווערען אויסגעוועהלט אין קוראטאריום פון א קאנגרעס-ארגאניזאציע פון רעליגיעזע און אמעריקא.

גיעפענט די יוד. עמיגראציע-קאנפערענץ אין בערלין

בערלין, 15. יאנואר. (יטא) דא איז געעפענט געווארען די דריטע יודישע עמיגראציע קאנפערענץ פון "היאס" און "עמיגדירעקט". מ'זענען געקומען פאר-שטעהער פון אלע צענטראלע יודישע עמיגראציע געזעלשאפטען און ארגאניזאציעס. פון דער יודישער עמיגראציע-געזעלשאפט און פוילען בעטייליגט זיך אין דער קאנפערענץ ד"ר יצחק שיפער. אלס פארזיצענדער און ארבייטער-ליבען געווארען ד"ר אלפרעד קליע. דעם טעמע פונקציאנירט האט אנגעעפענט קרייז גון. דעם פינאנץ בעריכט — בערענע שטיין. יעקב לעשטשינסקי האט געלייענט א רעפעראט א. ד. ט. "די יודישע עמיגראציע און דער געגענווארט און די עמיגראציע פראבלעמען און גייסטען און דער צוקונפט".

די קאנפערענץ פארזעצט זיך מיט אז צוויי-טעגען די גרונד ליניען פון דער אינטערנער יודישער עמיגראציע און צו שאפען א יודישע עמיגראציע פאנד.

ווייטערע ר' דוקציעס איז תל-אביב'ער שטאט-פערוואלטונג.

תל-אביב. (יטא) ווי מען מעלדעט ווילען נאך איניגע אנגעשטעלטע פון דער תל-אביב'ער שטאט פערוואלטונג ... ווערען פון זייערע פאסטען מטעם צוליב שפארזאמקייטס טעמים.

אנ'אראבישער מעמאריאל וועגען די געשעהענישען אין פתח-תקוה.

יפו. (יטא) די נייע אראבישע לאקאלע פארטיי האט איבערגעגעבען דעם יפו'ער דיסטריקט קאמיסאר א מעמאר-ריאל, אין וועלכען זי בעקלאגט זיך, אז די ארץ ישראל רעגירונג, פערטעדיגט אויסער'ן איינפלוס פון די ציוניסטען, פערהינדערט די אראבישע סוחרים צו בעשעפטיגען יודישע ארבייטער אין פתח-תקוה, וועגען זענען פארדאן צוואנג אלע ארבייטסלאזע צווישען די אראבער. די מחברים פון מעמאריאל ערקלערען, אז אזא אקציע בעדראהט די עקאנאמישע לעבען פון לאנד.

לארד פלומער זאל בלייבען א יאהר אין ארץ-ישראל.

ירושלים, 15 יאנואר (י.ט.א.) לארד פלומער איז אפגעפאהרען אויף א קורצע צייט קיין לאנדאן. די מ'גיט איבער פון זיכערע קוועלען האט לארד פלומער נאך פערגעקומען א יאהר צייט זיין אמט אלס נציב העליון, הגם ער איז שוין אלט 71 יאהר.

די שולע פאר מיידלעך "עדת ישראל" אין בערלין

אנערקענט אפיציעל אלס ליצעאום.

בערלין. (יטא) די שולע פאר מיידלעך פון דער "עדת ישראל" אין בערלין איז די ערשטע אפיציעל אנערקענטע געווא-רען דורך'ן פרייסישען שול-אמט אלס מאריאט אלס ליצעאום. גלייכצייטיג איז געגעבען געווארען די ערלויבניש אויף אנגעשטעלטען אנ'אויבער ליצעאום. די עררוויכטיגע פון דער העכערער שולע ווערט זיך אנהייבען און קומענדיגען האלבן יאהר.

די בעעהרונג פון אנדענקען פון פראפ. צבי חיות אין איטאליע.

רוים. (י.ט.א.) פון רוים איז די פעג פונאנדערגעשיקט געווארען אנ'אויפרוף צו אלע יודישע קהלות און ארגאניזאציעס אין איטאליען, וועלכע ווערען אויפ-געפאדערט צו בעעהרען דעם אנדענקען פון גייסט-לאנג פערשטארבענעם וויענער רב-תכולל פראפ. חיות און זיינע גרויסע פערדינסטען פאר'ן איטאליענישען יו-דענטום (ווי בעקאנט איז פראפ. חיות צוו. אנדערן געווען א געוויסע צייט די-רעקטאר פון ראבינער-סעמינאר אין פלא-רענץ). עס ווערט פראיעקטירט כדי צו פעראייביגען דעם אנדענקען פ.ן פראפ. חיות אינצוקויפען אין ארץ-ישראל ערד אויף זיין נאמען.

מוזולמענער אויף רעגירונגס-שטעלעס אין ארץ-ישראל.

יפו. (יטא) די מאהאמעדאנישע גא-מאנטעלען פון יפו האבען איבערגעגעבען דעם דיסטריקט קאמיסאר א פראטעסט בריף און צוזאמענהאנג מיט דער דו-מינירען פון צבו לאדרא. זיי ווינשען אויף, אז די רעכטע פון די מוזולמענער אויף צו פערנעמען שטעלעס אין דער אדמיניס-טראציע פון לאנד ווערען פונקטמאסיג פערוואלטונג דורך דער ארץ ישראל-רעגירונג.

א פראטעסט געגען די אימיגראציע-בעגרענצונגען איז ארץ-ישראל.

ירושלים. (יטא) אין תל אביב איז די טעג פארגעקומען א פראטעסט מיטינג געגען די בעגרענצונגען פון דער אימי-גראציע אין ארץ ישראל. אין מיטינג האבען זיך בעטייליגט העכער 1200 פער-זאנען. עס איז אנגענומען געווארען א שארפע רעזאלוציע געגען די בעגרענצו-נגען און געגען דער שטעלונג פון דער אדמיניסטראציע צו דער ארץ ישראל-רעגירונג און צוזאמענהאנג מיט די לעצטע אנגעזידעלטען (דאס נישט ערלויב-לאזען פון דעם טוריסט גארדאן, דער פאל מיט די 4 פערשיקטע ציוניסטען פון מאזשיגע היסלאנד א.א. אנדערע).

די פראיעקטירטע בוי-ארבייטען איז תל-אביב.

תל-אביב. (יטא) א.ז. קורצען וועל-לען זיך דא אנהייבען פאלגענדע בוי-ארבייטען, פון וועלכע עס וועלען בעשעפטיגט ווערען א בעדייטענדע צאהל אר-בייטסלאזע: 1) דערווייטערונג פון תמוזער און צפון קוואטראל, 2) דער געזונד-הייטס צענטער אויפ'ן נאמען פון נתן שטראוס, 3) דאס ערנעגענצען פון דער נעטיבערג פון שטאטטישען שפיטאל, 4) צווי קונדיגע גארטענס, 5) קונדערע הויז 6) א מעטעאר פאר קונדער. די שטאט-פערוואלטונג פון תל אביב מאכט שוין די נויטיגע הכנות צו די אויסערלעכעם בוי-ארבייטען.

אין 6 לעקציעס

לערן איך אויס **טאנצען** אנפאנגער די נייעסטע, מאדערנע טענץ אין מיין פריוואט-וואוינונג, אויף שענקעוויטשא 15, פראנט ערשטער שטאק.

מיט אכטונג באלעט-מייסטער

ב. לעיבאוויטש

בעט.: עמפפאנגס-שטונ'ן טעגליך פון 11 אזייגער פריה ביז 10 אווענד.

מודעה לאפרושי מאיסורא.

ביי מעטפלען ברויך מען גרויס אכט צו ערטבערין פון חלב, דעריבער מוז זיין א מנקר מומחה זאל דאס מנקה זיין, און אזוי ווי דאס איז געווארען א גאנגבאר מאכל אין שענקען און רעסטאראציעס, זענען די אייג-נטומער מחויב זיך פערשטענדיגען וועגען א מנקר מומחה, ווייל סט איז דאס א מכשיל הרבים פון איסור חלב איסור כרת ר"ל, ושומר נפשו ירחק מזה.

לאדזער ראבינאט.

נאך לאנגע און שווערע לידען איז געשטארבען אין עלטער פון 60 יאהר מיין ליבע און גישט-פערגעסענע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

ע"ה **פריידה** אשת ר' נתן הכהן נ"י **קאהן**

די לוי' קומט פאר היינט מאנטאג, כ"ג טבת, 12 אזייגער מיטאג פון טרויער-הויז פעטריקאווער 10. וועגען וואס מ'טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

טיף ערשיטערט פון דער גרויסער אבידה, וואס מ'האט געטראפען אונזער טייערע פריינד, קוזינס און אונזער שוועגער ליבל מיט'ן אבשטארבען פון אונזער אונפערגעסליכען

נ"ע **הערש זאראמפ**

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען צער.

בעריש גאלד און פאמיליע בענדין, איזאק בלומענטאל און פאמיליע, קראקא, אברהם גאלד און פרוי בענדין, שלמה גאלד און פאמיליע קראקא, מאטעס גאלד און פרוי בענדין, אלף שווארצבוים און פרוי בענדין.

זונטאג, ד. 22 יאנואר, 3 אזייגער נאכם. קומט פאר אין לאקאל פון פערמיטלער-פעראיין, פעטריקאווער 64, אנ'אויסערארדענטליכע

גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) וועגען גענענווערטיגער אקקורעציע אין פאל פון א טויט-פאל, 2) פריע פארשלאגען.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער טאג-ארדנונג ווערען געבעטען אלע מיט-גלידער פינקטליך און צאהלרייך צו ערשיינען. — די פערוואלטונג.

נ. ב. אין פאל פון א נישט גענוגענדער צאהל מיטגלידער קומט פאר די פערזאמלונג צום צווייטען טערמין 5 אזייגער נאכם. און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל ערשינענע מיטגלידער.

Dr. med. H. Leichter

קאנסטאנטינער 9 רוג זאכאדניא, טעל. 49-66

ציין-כירורג

פעטע. פון כירורגישע קראנקהייטען פון מויל, שטענקעץ, גוטגאנגס דישפעגס לעס, צאהן-זאפפולעס צונג א.ז.וו.

נעמט אן פון 9—11 אין 1½—5 אין אווענט פון 9—11 פ'רם.

Dr. med. Ludwik Rapeport

P, Narutowicza 25 (דזשעלנא) Tel. 44-1

ספעציאליסט פאר נירען, בלאזע און הארן-קראנקהייטען

נעהמט אן פון 12—1 פערם. און פון 4—8 אב.

Dr. Wołkowyski

זאבאדניא 88 (צעגעלניאנא 59) טעל. 37-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

בעהאנדלונג מיט קוואדרעך - שטראהלען

נעמט אן פון 1—2 אין 4—8. פרויען פון 4—5

ספעציעל וואקזט-צימער.

Dr. med. A. Mazur

ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק.

ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פיאטרקאווסקא 65

(אריינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 60-01

נעמט אן פון 11½—12½ און פון 3—5 נאכם.

געוו. עסטרייכישער קאָנסול אין וואַרשאַ — א גנב.

א פּוילישע גרעפין האָט ער בע'גנב'עט א סומע פון 150 טויזענד שילינג. — נעכטען האָט מען דעם הויכגעשטעלטען גנב אַרעסטירט.

אוּ ען, 15. יאַנואַר. (ספּ. צום „ל. ט.") בײַ ערגעהאַרד איז צוליב א גנבה אַרעסטירט געוואָרען דער עסטרייכישער קאָנסול אין וואַרשאַ פּאַראַן רום רגה. די מעשה פון דער גנבה איז פאָלגענדע: מיט א יאָהר צוריק האָט איהם די פּוילישע גרעפין אָסטראָראָגסקא איבערגעגעבען 150 טויזענד עסטרייכישע שילינג אײַנצוהאַלטען פאַר איהר אין אַן עסטרײַך. שפּעטער האָט דער קאָנסול האָט מען דאָס געלד און עס מעהר נישט צוּ־געגעבען. די בעשווינדעלטע גרעפין האָט וועגען דעם מודיע געווען דער פּאָליציי, וועלכע האָט איהם צוגעריכטעט. וועלכע אָבער א גאַנץ יאָהר האָט מען איהם נישט געקאָנט געפינען. נעכטען האָט מען איהם שנעליך געכאַפּט און אײַנגעזעצט אין תפיסה.

אַקראָבאַט לובינסקי געמאַכט א טויט-שפּרונג און ערמאָרדעט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

לעמבערג, 15. יאַנ. (ספּ. צום „ל. ט.") אין לעמבערג איז הײַנט פאָרגעקומען א זעהר טראַגישער פאַל, וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון'ם צירק אַקראָבאַט לובינסקי.

דער צירק־קינסטלער האָט געזאָלט מאַכען א שפּרונג איבער א שטריק, וואָס איז געווען בעהאַלטען צו צוויי הויכע פון בוידעם נאָך. אויף דער צײַט האָט זיך פאַרזאַמעלט א גרויסער עולם מענשען. בײַם שפּרונג האָט דער אַקראָבאַט פערלוירען דאָס גלײַכגעוויכט און ער איז אַראָפּגעפאַלען אויף דער ערד א טויטער.

די טראַגישע מעשה האָט אויף אַלעמען געמאַכט אַ שרעקליכען אײַנדרוק.

די 9 בעפרײַטע יודען אין טערקיי ווערען נאָכאַמאָל געשטעלט פאַר'ן געריכט.

קאָנסטאַנטינאָפּעל 15 יאַנואַר (יטאַ) אויף דער פאָדערונג פון דער פּראָקוראָר האָט דער טערקישער פּאַרלאַמענט בעשלאָסען אַדיסצוּפיהרען א רעוויזיע אין פּראָצעס פון די 9 יודען, וועלכע זײַנען אַרעסטירט געוואָרען און צוזאַמען מיט דער לויח פון דעם ערמאָרדעטען יודישען מיידעל א.ז.וו. וועלכע זײַנען נאָכדעם בעפרײַט געוואָרען אין געריכט. דער פּראָקוראָר בעשולדיגט די 9 יודען, אַז זיי האָבען בעלייריגט די טערקישע רעפּובליק. דעם 26. יאַנואַר וועט פאָרקומען דער פּראָצעס. די אָנגעקלאָגטע ריזיקירען צו בעקומען 3 יאָהר תפיסה.

בראָניסלאַוו גימפּעל קומט קיין פּוילען.

ווין. (יטאַ) דאָ האָט געשפּילט אויף זײַן צירק־ריזע פון א טורנעע איבער אַמעריקא, אַרגענטינא און די פרעמדע לענדער, דער בעקאַנטער יודישער וויאָלינ בראָניסלאַוו גימפּעל. איין מאָל, ווען דער געניאַלער יונגער יודישער פידעל שפּילער איז אַרויסגעטרעטען און ער איז אויפגעטרעטען געוואָרען מיט גרויס ענטוזיאַזם און די פּרעסע האָט איהם געשאַנקען גרויס אויפמערקזאַמקייט. וויילענד רוים און פּראַג ... גימפּעל אויפגענומען געוואָרען פאַר'ן אַנטאַלישען מענער, פאַר וועלכען ער האָט געשפּילט אמריקאַנער וואַלצער, ווייזען ענדערע אויך יודישע מעלאָדיעס. דער רומענישער טאַגטעאַטער האָט גענומען פאַר דעם בעקאַנטען יודישען מוזיקער א פערזענליכען אויפנאַהמע. עס איז אויך פאָרגעקומען א פערזענליכע צוזאַמענטרעף מיט'ן אויסגעצייכענטען פון פוירעל פון קאָנצערט־אָרגאַניזירטע עפענטליכע מוזיקער פאַבאַגינג, אויף וועלכער גימפּעל האָט אויפ'ן ... געשפּילט אויסגעצייכענט. און אומגעליך האָט מען גימפּעל'ן געקרוינט מיט'ן נאָמען „דער קליינער פּאַגאַנינו".

בראָניסלאַוו גימפּעל ווערט א געגעבענער און לעמבערג איז ער פאָרט איצט אויף א טורנעע קיין פּוילען, וואו ער וועט געבען אייניגע קאָנצערטען.

יודען אין דער פּרייסישער אַקאַדעמיע פאַר דיכטער.

בערלין. (יטאַ) עס איז פאָרגעקומען די וואַהלען פון דער סעקציע פאַר דיכטער בײַ דער פּרייסישער קונסט־אַקאַדעמיע מיט'ן צוועק דורכצופיהרען אַדמיניסטראַטיווע וואַהלען. עס האָבען געוואָרען אויסגעוועהלט וועגען 5 נײַע מ. מגלי־דער פון דער סעקציע. אויסגעוועהלט זײַנען געוואָרען טעאָדאָר דויבלער, אַלפרעד דעבלין, לעאָנהאַרד פראַנק, אַלפרעד מאָמבערט און פרוץ פאָן אונרוה. פון די דערמאָנטע וועגען דער קאַטעגאָריע: רענע שיקעלע, אַלפרעד לערנער און אַלפרעד פאַרדעער ... בערט יודען. אויך צווישען די מיטגלידער — 25 מיטגלידער פון דער דיכטער־סעקציע זײַנען פאַראַן אייניגע יודען, ווי לודוויג פולדאַ, פראַנץ ווערפעל, אַרטור שניצלער א. אַנד.

רעסטויראַטער אַרעסט פון אַן אומבעקאַנטען מענש בײַם בנין פון קריגס-געריכט.

וואַרשאַ (טעלעפאָניש) שבת פרי איז בײַם בנין פון קריגס־מיניסטעריום אַרעסטירט געוואָרען א געוויסער מאַליאַצקי פון פּלאָצק, וועלכער האָט זיך בעמיהט אַרײַנצוקריכען אין קאַבינעט פון א הויכען בעאַמטען אין קריגס־מיניסטעריום. לעת עתה איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען צי מ'האָט דאָ צו טהון מיט א געוועהנליכען גנב, אָדער מיט א שפּיאָן.

עס לוינט נישט צו לעבען...

מיט דער דאָזיגער שאַפּענהויערישער פראַזע בענעהמט א יונגערמאַן זעלבסטמאָרד אין איינעם פון די בעסטע וואַרשאַווער רעסטאָראַנען.

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון א. נאָער קאָררעספאָנדענט) אין רעסטאָראַן „אַסאָר" איז געקומען שוועדער צופרעטליך א רײַך געקליידעטער יונגערמאַן, זיך אַוועקגעזעצט אין א ווינקעל בײַ א טיש און זיך בעשטעלט דעהקואַנען א ריכטיגען אַוונט־ברויט. נאָכ'ן עסען האָט ער זיך צוגערופען צום קעלנער, אַרויס־געגעבען געלט און בעצאָהלט און בעזאַלט דעם קעלנער האָט ער אַרויסגעצויגען א רעוואָלווער און זיך געשאָסען אין קאָפּ. ער איז אויפ'ן אָרט טויט.

בײַם זעלבסטמערדער האָט מען געפונען א בריף, אין וועלכען ער שרײַבט, אַז עס לוינט זיך נישט צו לעבען.

ענדעקישע פּעסטונג אין ווילנא אריבער צו דער סאַנאַציע.

ווילנא, 15. יאַנואַר (א. ה.) „קוריער ווילענסקי" ברענגט א ידיעה, אַז פּריוואַט איז מערגעקומען א פּראָטאָקאָל פון אַלע קריסטליכע צעכען אין ווילנא און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צוצוטרעטען צום אונפּאַרטיאישען וואַהל־בלאָק (סאַנאַציע). „קוריער ווילענסקי" רופט דערבײַ אָן, אַז ביז נישט לאַנג זענען די ווילנער קריסטליכע צעכען געווען א פעסטונג פון די ענדעקעס און בעריקעס.

איבעראַשונגען פון די שטײַערן רואינירען דעם קליינהענדלער.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון קליינהענדלער וואָרקא 5.

(ג) נעכטען אין אָוונט איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די קליינהענדלער אויף וואָרקא 5. נאָכדעם, ווי פּרעזעס ד"ר הערשפּינקעל האָט געעפענט די פערזאַמלונג האָט פערגעלעזען דעם פּאַריגען ה' אַפּעלבוים און די ווײַטערע פּרעזעס פאָרשבוים און מ.ג. האָבען אָנגעגעבען דעם טעטיגקייטס־בעריכט פון דער פערוואַלטונג.

עס ווײַזט זיך אַרויס, אַז א גאַנץ יאָהר איז די פערוואַלטונג פון די קליינהענדלער געשטאַנען אַנטקעגען אַלערליי צרות פון די שטײַערען, וועלכע האָבען בעדראָהט ווערען עקזעקוטירט. פיל שטײַער עקזעקוציעס זענען אין די סקווערען אַפּגעשטעלט געוואָרען דורך דער פערוואַלטונג. אַנטקעגען דער פערוואַלטונג איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַ אַקציע פון די אַג'ענטשאַפטען פון די שטײַערען. ה' פּורשבוים האָט דערבײַ נאָכדעם פאָרגעשטעלט, ווי קליינהענדלער, וועלכע מ'האָט לכתחילה אויסגעשאַצט אָן א שטײַער אין דער הייך פון 200 זל. (מעהר ווי דער גאַנצער סומע), האָט מען געבען פאַרשטאַנדען צו הילפען שטײַער בעקומען אַן אָבלײַכטערונג אויפ'ן 400 זל.

פון דעם פאַרבליבענעם בעריכט, וואָס מען האָט אויסגעהערט ה' ווישניעוויטש זאָגענדיג, אַז די הכנסה פון דער קליינהענדלער־קאַסע האָט בעטראָגען 7016 זל. מיט 43 גראָשען, די אויסגאַבען — 6076 זל. מיט 16 גראָשען.

דערויף האָט זיך אַן אַ רוסיקאַליש אין בעריכט בעטייליגט. אין רעזולטאַט ווערט די נײַער פערוואַלטונג אויסגעוועהלט א ראַטע פאַר אַלע לײַטמאַן, אַן מען מוסיף צו אינצעלנע א נײַע פערוואַלטונג, אין וועלכער ס'זענען אַרײַן: ד"ר הערשפּינקעל (עהרען פּרעזעס), מ. פורשבוים, ט. מאַניק, ס. באַ. פּאַרטמאַן, ש. העלמאַן, ש. מאָרדכלאָוויטש, א. ווײַנטראַוב, י. וויטעבסקי, מ. פרייבער, י. פרישמאַן, י. קאַפּמאַן, י. ראַזענבוים. אַלס סופּלעאַנטען: א. אַפּ־ראַבינאָוויטש, ש. בערלינסקי, מ. פערלער, מ. בערנשטיין, י. גלאַטמאַן. און דער רעוויזיאָנס קאָמיסיע: פ. פרענקעל, ל. פרוין און ה. בערגער.

די אַראַבער וועלען מיטאַרבײַטען מיט דער ארץ-ישראל-רעגירונג

זיי האָבען בדעה צו שאַפען אַן אַראַבישע אגענטור.

ירושלים, 15 יאַנואַר (י. ט. א.) ווי מיר ווערען געוואויר וועט דער 7. אַראַבישער קאָנגרעס, וואָס וועט דאָ בקרוב פאָרקומען, אָננעהמען א בעשלוס מיטצואַרבײַטען מיט דער ארץ־ישראל־רעגירונג. די אַראַבער וועלען בילדען אַן אַראַבישע אגענטור לויט'ן מוסטער פון דער יודישער אגענטור. דעם זעלבען פּלאַן האָט זייער גוטער צײַט פאָרגעלעגט הערבערט סאַמועל, ווען ער איז געווען הויך־קאָמיסאַר, אָבער דאַן האָבען די ראַבער דעם פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען.

שרעקליכער אויפרייס אין א קאַלך-גרובען בײַ אָפּאַטשנא.

פיל אַרבײַטער קייכט אין שווער פערוואונדעט.

אָפּאַטשנא. (טעלעפאָניש) נעכטען האָט מען אין א קאַלך־גרובען הינטער אָפּאַטשנא פאַרנומען א שרעקליכער אויפרייס. בעת דער אַרבײַטער לויטשאַוו־סקי האָט געאַרבײַט אין גרובען, איז בײַ איהם פּלוצלינג דאָס לעמפעל אויסגעלאָשען געוואָרען. בעת ער האָט דאָס געוואָלט הערער אָנצינדען, האָט אויסגעבראָכען א שרעקליכער אויפרייס פון די אָנגעקלאַפּטע גאַזען. די פּאָלגען זענען געווען שרעקליכע. פיל אַרבײַטער זענען ליכט אין שווער פערוואונדעט געוואָרען. טייל זענען אַנטלאָפען געוואָרען. אַ משוגענער און פערוואונדעט געוואָרען דער אַרבײַטער לויטשאַוו־סקי. ער איז אין א פערוואַרלאָזען צושטאַנד געבראַכט געוואָרען אין שפּיטאָל קיין לאָדז וואו ער דערנעהמט זיך מיט'ן טויט. (§)

ראַיאָן-קאָנפערענץ פון יודיש-נאַציאָנאַלען בלאָק אין פּיעטרקאָוו.

פּיעטרקאָוו. (טעלעפאָניש) הײַנט איז דאָ פאָרגעקומען א ראַיאָן קאָנפערענץ פון „יודיש נאַציאָנאַלען בלאָק". אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט דעלעגאַטען פון בעזשעזשין, טאָמאַשאָוו, סולעיוב א. א. מצד'ן צענטראַלען וואַהל קאָמיטעט אין וואַרשאַ זענען געווען דעלעגירט געווען רעפּרעזענטאַנט מיטג־בערג אין ד"ר הערשפּינקעל, וואָס האָבען לענגערע רעדעס בעגרינדעט די נויטווענדיגקייט פון יודיש נאַציאָנאַלען בלאָק.

דערויף האָבען גערעדט דער פּרעזעס פון דער פּעטריקאָווער קהלה און דער פּרעזעס פון דאָרטיגען סוחרים פעראיין, וואָס האָבען זיך אויך אַרויסגעזאָגט פאַר'ן דאַזיגען בלאָק. צום סוף זענען אָנגענומען געוואָרען ענטשפּרעכענדע רע־זאָלוציעס צו שטיצען פאַר'ן דערמאָנטען בלאָק.

רעגירונגס-קאָמיסאַר אין לאָדז

וועט האָבען דעם טיטל „סטאַראָסטאַ פון דער שטאָט" די מאַכט פון וואָיעוואָדאַ ווערט פערברייטערט.

(:) לויט א פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט, וואָס איז בקרוב ערשײַנען וועגען דער אַדמיניסטראַציע פון דער אַר־מינויסטראַציע מאַכט, וועלען די וואָיעוואָדען האָבען אויסשליסליכע רעכט צו דעפּאַרטאַמענטירען די רעגירונג אויפ'ן שטח פון דער וואָיעוואָדשאַפט, צו פערלאַנגען ערקלערונג פון די גאַנצע שטאַטישע און מלוכה אַנשטאַלטען (חוץ מיליטערישע, בילדונגס און געריכטס־אינסטיטוציעס). אין פאַל פון א מאַבי־ליזאַציע אָדער אויסנאַהמס צושטאַנד נעמט דער וואָיעוואָדאַ איבער די הויפּט אַנפיהרונג פון דער גאַנצער מלוכה אַד־מיניסטראַציע אין דער געשעפטיגער וואָ־יעוואָדשאַפט, חוץ מיליטער, געריכט, קאָמוניקאַציע און פּאָסט.

בײַ דער וואָיעוואָדשאַפט ווערט גע־שאַפען א בעראַטענדער ראַט, אַלס ראַט־געבערישער אָרגאַן, וואָס בעשטעהט פון 4 מיטגליעדער, וואָס ווערען געקליבען דורך די פּאָוויאַטאָווע סיימיקעס און דעם שטאָט ראַט.

תחת מזה ווערען דאָרט'ן אײַנגעפיהרט סטאַ־רעסטען און וואָיעוואָדאַ אַלס פערצייכענער בעשטימט 2 מלוכה־בעאַמטע, וואָס בע־דאַרפען צו פיהרען די בעאַמטע־טעטיגקייט פון דער וואָיעוואָדשאַפט. וואָס האָט א דעצענטראַליזירטע שטאָט אין א ריזיגע פראַגען, וואָס זענען נוגע די זעלבסט־פערוואַלטונגען.

די סטאַראָסטוועס ווערען געטיילט אויף פּאָוויאַטאָווע און שטעדטישע (אין שטעט, וואָס צעהלען מעהר ווי 75 טוי־זענד אײַנוואוינער). דער רעגירונגס קאָ־מיסאַר אין לאָדז און ווילנא און די לוי־טער פון דער עקספּאָזיטור פון דער רע־גירונגס קאָמיסאַריאַט אין וואַרשאַ און אויך די דירעקטאָרען פון דער פּאָליציי אין לעמבערג אין קראַקאָ, וועלען האָבען דעם טיטעל פון שטעדטישע סטאַראָס־טען.

שווינדלער וואָס גיט זיך אויס אַלס שטיפזוהן פון א היגען דאָזאָר און גענאַרט אויס געלט.

(נ) אין שטאָט דרעהט זיך אַרום א אונבעקאַנטער יודישער יונגערמאַן, וועל־כער איז א סטאָדענטען הויזער אין פערשטעלט זיך אויף דעם היגען דאָזאָר חנא קאַמינסקי, מכל ער (דער סטודענט) איז ה' קאַמינסקי'ס א שטיף זוהן, א וואַנצע־ווא־ניע א. א. אויף דעם סמך בעט ער אַזויפיל א ביסעל געלט, צוזאָגענדיג, אַז ה' קאַמינסקי וועט עס אָפּגעבען מיט רצון. אגב רעדענדיג דער יונגערמאַן, נעמט ער דאָס טמילת חסד נאָר פאַר ה' קאַמינסקי'ן, פאַר וועמען ער דאַרף אויס־קויפען א וועקסעל, מאַכען א קניה א. א. וו. פערשטעהט זיך, אַז פיל פערזאָ־נען, וועלכע קענען דעם ה' קאַמינסקי, האָבען דעם יונגערמאַן אויף ה' קאַ־מינסקי'ס חשבון געבאָרגט געוויסע סו־מען געלד. ה' קאַמינסקי האָט א לאַנגע צײַט דערפון נישט געוואוסט. צו זײַן פערוואונדערונג האָבען זיך צו איהם גע־נומען שטעלען בעלי חובות און דער שווינ־דעל איז אויפגעדעקט געוואָרען.

יודען פון לאָדז דאַרפען דעריבער זײַן געוואָרענט פאַר דעם דאָזיגען אַפעריסט. ה' קאַמינסקי גיט איבער דעם ענין דער פּאָליציי.

גמנסיה
— של —
יצחק קצנלסון
Cegielniana № 28.
אָנמעלדונגען פון נײַע שילער אין דער קאַנצעלאַריע פון 10—2 פאַרט און פון 4 ביז 7 נאַכט.
די דאָקומענטען פאַר נײַע שילער לויט לעקציע־פּיסטעם.
די דירעקציע.

שווינדלערמאָרד אלעקסאַנדער

געפונען א דײַטש פאַר-פאַלק מיט אָפּגעהאַקטע קעפּ און צוקײַלטע סערפּער'ס אויף די בעטען פון זייער שלאָף-צימער.

נעכטען אין דער פרוה איז דאָס שטו־לער־לערער אויפגעשוידערט געוואָ־רען פון א שרעקליכען מאָרד, וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען אויף א דײַטש פאַר־פּאָלק אויף וואַרשאַווער גאַס 63.

דאָס הויזעל, וואו דער בלומענער זאַנד איז פערצעלטען געפונען זיך שוין אויפ'ן סעלער וואו הינטער דער שטאָט. דאָרט האָט געוואוינט אַ'אוגוסט פאַר־פּאָלק יאָהן ערמיסע מיט זײַן פרוי. פון דאַ דאָזיגע, שטילע און אָרענטליכע מענשען, וואָס זײַנען אָנגעזעהען און געשעצט פאַר שטילע גבירים, מענשען, וואָס האָבען א דאַנק יאָהרען לאַנגער אַרבײַט, בעמערער אַרבײַט געשפּאָרט א ביסעל צו א גראָשען און פערמעסטענט גאַנץ גרויסע, וואָס איז בעשטאַנען פון דעם הויזעל, א שטיקעל פעלד אין לעבערגער אונטערנעהמער.

מיט א וואָך צוריק האָט מען אין שטאָט אַנגעהויבען צו שמועסען, אַז עקסטרע האָט פערקויפט די גאַנצע אין בעשטימען דעם פערמעגען צוליבען אַ גרויסע אַפּטייקע, און צו די קלײַנע האָבען העראָפּגעלאָזט צו דעם בלומען־צירט, וואָס איז פערטיגען אין דער שטילקייט און געזאָגט בייט פינאַנציעל פון דער פּאָרטנער נאָכט.

נעכטען פרוה האָט עסטערס א שלאָס פון צוויי חדשים אַנגעקלאַפּט בײַ איהם און פענסטער, אַז ער זאָל זיך אויפהויבען ווי תמיד צו גיין אין פּאָרך אַרײַן. געקלאַפּט אײַנמאָל, צוויי מאָל — מ'עפענט נישט. ער גייט צו צו דער טיר, קלאַפּט דאָרט — אָבער אין קול און עונה. אויף דאָס דעם שלאָס פאַרגע־קומען פערדעכטיג און ער האָט צונויפגע־רופען נאָך שכנים. מ'האָט ווידער אָנגע־הויבען קלאַפּען, אָבער עס שטיל ווי אין א קבר. דאַן האָט מען וועגען דעם ענין צו וויסען געטהון דער פּאָליציי, וועלכע האָט תיכף מיט זיך מיטגעבראַכט א שלאָסער און געהייסען אויפברעכען די טיר. די פּאָליציי מיט די אַנדערע שכנים זענען אַרײַן אין שטוב און דאָ האָבען זיי אַ שרעקליך בילד: פאַר זייערע אויגען איז געלעגען אַ שוידערליך בילד, וואָס מענשען נלהבען דאָס בלוט אין די אָדערן.

אויף די בעטען זענען בײַרע עקטערס, דער מאַן און די פרוי, געלעגען אין א טײַך בלוט. ווײַטערע קערפּערס זענען גע־ווען צעהאַקט אויף שטיקער, די קעפּ — אַראָפּגעשניטען און די הענד אויסגע־בראָכען אויף צוגנער. אין שטוב האָט אויסגעזעהען ווי נאָך א פּאָגראָם. אַלץ איז געווען צעוואַרפען. די שאַנק אויפגע־בראָכט, די שובלעדער פון די טישען אַרויסגעצויגען, די פערגעסט צעשניטען, דאָס שטרוי פון די שטרוזאַקען צוואַרפען איבער דער שטוב אויסגעטוישט מיט פערגליווערטע שטוקער בלוט. די מער־דער, ווי עס ווייזט אויס, האָבען מיט דער גרעסטער קאַלטבלוטיגקייט און אַכזריות פערבראַכט זייער קרבנות אין שפּעטער צײַט בשרעקליכעס. אָבער אומזיסט געלד זיי האָבען געזוכט — וואַזט מען נישט, ווײַל עס איז נאָכגע־שלאָגען געבליבען פערשטעקטע, וועלכע עקטערס האָט געהאַט פאַר זײַן נחלת, און איז אָבער לעת עתה נישט געפונען געוואָרען: די מערדער האָבען געשיקט זײַן בעקאַנט מיט די עקטערס און זייער ניט ווייט נאָר פון דער מערדער געוואָרען צו נאָכען דער פאַרבלײַבען אַ פּראָוואָקאַציע. דאָס האָבען עדות דער פאַקט, וואָס אין דער וואוינונג איז נישטאָ קיין סימן פון קיין אײַנברוך.

די ידיעה וועגען בעסטיאַלישען מאָרד איז געלוכען פּאָלד און דער פרוה אָנגע־קומען קיין לאָדז, פון וואַנען עס זענען תיכף אַרויסגעפאָהרען די פאָרשטעהער פון דער קרימינאַל־פּאָליציי, פון אוי־פענגנים־אַמט און פון דער פּאָליציי.

עס ווערט געפיהרט אַן ענערגישע אוי־כפּאַרשונגס אַקציע, וועלכע ווערט צו־ליב פערשטענדליכע מעטאָדען לעת עתה געהאַלטען בסוד.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר: געבליקען פון 6 ביז 7 אין אוונט.
גיסט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 18
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, אדמיניסטראציע 47.

די וואלאריזאציע פון דעם צאל
און די האנדעלס - אונטערהאנדלונגען.

לויט די לעצטע ידיעות איז שוין א בעשטימטע זאך, אז אונזער צאל-טאריף וועט ווערען וואלאריזירט. דער דאזיגער טאריף, וועלכער איז אויסגערעכענט אויף זלאטים אין גאלד, איז אבער ביז איצט בערעכענט געווארען אין קורס פון זלאטי, ווי ער איז אין אומלויף. די איצטיגע וואלאריזאציע בעדייט, אלזוי, א העכערונג פון 72 פראצ. פון אלע אונזערע צאל-טאריפען. הגם שוין פון לאנג ד. ה. זייט דער זלאטי איז ביליגער געווארען, האט די רעגירונג געהאט דאס רעכט אדורכצופיהרען די וואלאריזאציע, האט זי עס דאך נישט געטון. די סיבה, פארוואס די רעגירונג האט זיך ביז איצט אפגעהאלטען פון דער וואלאריזאציע, איז געווען פון איין זייט די פרייזען אויף אונזער אינערליכען מארק, און פון דער צווייטער זייט, צוליב דער נעגאטיווער השפעה, וואס דאס העכערען דעם צאל-טאריף וואלט געהאט אויף אונזער האנדעל מיט אויסלאנד.

די ערשטע סיבה, ד. ה., אז די וואלאריזאציע וועט גורם זיין צו א יקרות אויף אונזער אינערליכען מארק, איז נאך אויך היינט נישט בעזייטיגט. ס'איז דאך א פאקט, אז דאס, וואס דער עקאנאמישער מצב אין לאנד, האט זיך לעצטענס פערבעסערט, איז הויפטזעכליך דערפאר, וואס די ארבייטער און די אנגעשטעלטע בעקומען נידריגע לוינען. דאס איז בעי אונז מעגליך מחמת די פרייזען אויף לעבענס-מיטעל זענען אין פוילען ביליגער, ווי אין אויסלאנד. צוליב דעמזעלביגען טעם האט זיך אויך געקענט דערהאלטען דאס גלייכגעוויכט פון אונזער בודזשעט, ווייל די בעאמטע האבען בעקומען גאנץ נידריגע לוינען. ס'איז דעריבער פערשטענדליך פארוואס די רעגירונג האט זיך ביז-איצט געוואקלט מיט'ן העכערען דעם צאל-טאריף, נישט וועלענדיג ברענגען אין סכנה די יסודות פון דער גאנצער ענטוויקלונג פון אונזער אינדוסטריע און פון מלוכה-בודזשעט.

פערגלייכענדיג דעם צאל-טאריף פון פוילען מיט די דאזיגע טאריפען פון אויסלאנד קאנסטאטירען מיר, אז אונזער טאריף איז זעהר א הויכער. די דאזיגע בעהויפטונג איז חל אויפ'ן יאהר 1925. ווען דער זלאטי קורס איז אין יאהר 1926 געווארען דעוואלוירט, איז בטילא דער צאל-טאריף פערקלענערט געווארען. אבער דערפאר האט מען דעם טאריף געהעכערט בערך אויף 50 פראצ. אונזערע שכנות'דיגע מלוכות מטנה'ן נסדר, אז אונזער הויכער צאל גיט זיי נישט די מעגליכקייט צו עקספארטירען סחורות קיין פוילען. א דעצידירענדע בעדייטונג אין דער פראגע ד. ה. וועגען דער הויך פון אונזער צאל-טאריף, האבען בלי ספק די איצטיגע האנדעלס-פערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד. ס'איז דאך א קלארע זאך, אז דייטשלאנד וועט נישט שליסען מיט אונז קיין האנדעלס-אפמאך, כל-זמן די פראגע וועגען וואלאריזירען דעם צאל-טאריף וועט נישט דעצידירט ווערען אין פאזיטיווען, אדער אין נעגאטיווען זין. ס'איז דעריבער נישטא קיין שום ספק, אז מיהאכי דערפאר, וואס מיר פיהרען איצט אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד, האט די רעגירונג זיך צוגעאיילט מיט'ן בעשלוס וועגען וואלאריזירען דעם צאל.

א דאנק דער דאזיגער וואלא-יזאציע, האבען מיר די מעגליכקייט צו מאכען געוויסע הנחות פאר די, וואס פיהרען מיט אונז אונטערהאנדלונגען און דערפאר האבען מיר דאס רעכט צו פאדערען געגען-הנחות.

איצט, אז די פראגע וועגען וואלאריזירען דעם צאל-טאריף איז שוין פרינציפיעל געלעזט האט נישט קיין צוועק צו דיסקוטירען, צי דאס איז נייטיג, אדער נישט. ס'גערט אונז נאר דערין, אז די אדורכפיהרונג פון דער וואלאריזאציע זאל נישט ברענגען קיין שאדען די קאנסומענטען און די האנדעלס-קרייזען. אויב מיר זאלען נעהמען אין אכט, אז אונזער צאל איז בכלל א הויכער, און איצט ווערט ער נאך געהעכערט אויף נאנ-צע 72 פראצענט, איז אונבעדינגט נויטווענדיג איינצופיהרען א רייה צאל-הנחות פאר די אויסלענדישע ארטיקלען, אין וועלכע אונזער אינערליכער מארק נויטיגט זיך שטארק.

דאס, וואס מיר דארפען איצט בעזונדערס אונטערשטרייכען, איז דאס אפשאפען די רעגלאמענטאציע פון אויסלענדישע סחורה. מיט דעם מאמענט, ווען דער צאל ווערט אזוי בעדייטענד געהעכערט, איז לחלוטין איבריג אפצוהאלטען דעם אריינפיהר פון אויסלענדישע סחורות.

מיר צווייפלען נישט, אז די דאזיגע קאנסעקווענצען וועט ציהען אויך די רעגירונג און זי וועט ערנסט טראכטען דעריבער אפצושאפען די רעגלאמענטאציע-און פאס-בעגרענצונגען.

ד"ר ב. ס.

ארץ-ישראל און קרים:
פארבערייטונגען צו 2 קאנקורענץ-אויסשטעלונגען פון דער יודישער קאלאניזאציע אויף דער לייפציגער מעסע.

לייפציג. (י.ט.א.) לויט די ידיעות פון לייפציגער מעסע-אמט, וועלען אין פריהלינג 1929 איינגעארדענט ווערען גלייכצייטיג 2 אויסשטעלונגען פון דער יודישער קאלאניזאציע אויף דער לייפציגער מעסע: איין אויסשטעלונג פון דער יודישער קאלאניזאציע אין ארץ-ישראל ווערט ארגאניזירט דורך דער אלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און די צווייטע אויסשטעלונג, וואס וועט פארשטעלען די דערגרייכונגען פון דער יודישער קאלאניזאציע אין קרים, ווערט ארגאניזירט דורך דער מלוכה'שער קאלאניזאציע-געזעלשאפט אין סאוויעט-רוסלאנד. די קרים-אויסשטעלונג וועט איינגעארדענט ווערען אין די ראהמען פון סאוויעט-רוסישען פאווילאן אויף דער לייפציגער מעסע. וואס שייך דער פאלעסטינא-אויסשטעלונג איז נאך פאר-לויפיג נישט פעסטגעשטעלט צי די אויסשטעלונג וועט איינגעארדענט ווערען אין א בעזונדערן פאווילאן אדער אין אלגעמיינעם פאווילאן פון גרויס-בריטאניען. די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין ירושלים האט איבערגעגעבען דער לאנדאנער עקזעקוטיווע די ערלעדיגונג פון די דאזיגע טעכנישע פראגען.

יעדענפאלס וועלען די ביידע געפלאנטע אויסשטעלונגען געבען אן אינטערעסאנטען בילד פון די קאנקורירענדע יודישע קאלאניזאציעס אין ארץ-ישראל און סאוויעט-רוסלאנד.

סער אלפרעד מאנד און הערבערט סעמועל

די מאנר-שיין סאנאטא
פון ד"ר א. קאראלניק.

א מאנאטא פון „לבנה-לובט". א מאנאטא פון ליבע און פון בענקשאפט, פון לבנה שטראהלען און בלויע הלומות, א סאנאטע פון אנלויזען, וואס ווערען אומגעמאלט גוט פערזונליכט. און עס איז אזוי זוס — צי ווערען די וואונדער-פאריגע „לבנה-מאנטן", די מאנד-סאנאטע פון דעם אמגעזונגען בעטראכטען.

מאוזיק, האט מען, און „בעטהאווענס פערלומעקטער", פערזענליכער און צום. בוזים און שמוץ, דער שפיגעלער, שארף מאנטענער מיטעלאלטער — אמעטען דער פריעמער מאטיראלער מאווס פון די דונער מאכען, — און ווערטער זיך פערמעלדער דער צוליבע צו ענדען שפיץ — דעם „ווערשער", דער מעל-רבית אנגעמאן דעם לאנד.

דער מאן — דער ריכטעסטער מענטש, ארוימער, קאמערציעלער, ווארמאנישער דער כמול פון דער אימאליענישער רייכער מאגראטיע אין ווסטער, און אמעריקע, און וואס איז דער סמול? און דער ארכיטעקטער, און דער מאנען, און קלאנג, פארם און געשמאלט פון דער געזעלשאפט, א צעמענטונג פון אלע ספעקלען, אנ'אמוראת, נאמא מעהר קעין זיבערקייט און סוג ליבע און זיך און די מאונטענעס אמת. די צייטען זענען שוין פערגאנגען, ווען עס זענען געשטאנען אונזער אמעקען דעם צווייטען שארף אפגעמאלטע סאציאלע שיטות; קאפיטאליסטישער ליבעראליזם פון ארבעט און דעם פראגרעסיווישען עגמה. אוטם פאטעטיק און די דייטשע טיפוזיגע מעטאראלאגער, דער ליבעראליזם — אויף דעם אקאנאמישען, ווי אויף דעם פאליטישען געביט — האט פערלוירען דעם אויטאריטעט. ער איז טויט — און ערגעץ צו קאמפראמיסען.

אבער אויך דער סאציאליזם האט נים מעהר די יוגענד-קראפט. עס פעהלען אויהם די פליגעל פון אמאל. אויך טויט. עס זענען נישטא מעהר די שטורעמדיגע צייטען ווען די פיהרער פון סאציאליזם דארפען געשוואוירען ביז יעדען ווארט פון מארקס, ווען זיי האבען געגלויבט מיט זייער גאנצער קראפט, אז „עס וועט קומען די צייט, ווען די עקספראפריאטארען וועלען עקספראפריאירט ווערען די עקספראפריא-טארען", אז דער פראלעטאריאט פון לאנד אינטערנאציאנאל געשלאסען געוועט ווערען די הערשענדע קלאס.

דער סאמעניזם דאס אפגעשוואכטע דעם סאציאליזם — און די ווערקליכקייט שוואכט אם דעם קאמוניזם. עס איז נים פון וואגנער, וואס די סאציאל-דעמא-קראטען פון דער גאנצער וועלט זינגען נייע פארמולען פאר זייער פאליטיק. די עבטרייבער, די דייטשען — אלטע

באוער, קרופסקין און די אנדערע פיהרער פון דער סאציאלער סאציאל-דעמאקראטיע — האבען אנגעהויבען רעווידירן זייער פראגראם. עס פעלבט דער עלטער אפאראט פון ווערטער און פאר-מולען, עס בלייבט די גרונד-אידעע, אבער עס ענדערט זיך דער אינהאלט. דאס פעטערן פראלעטאריאט האט זיך אויסגעווארצלט דער פערפרייטערט. עס געהט שוין ארום גוט בלויז די לויף-ארבייטער, דעם אינדוסטריע-ארבייטער, נאר אויך דעם פויער, דעם בעאמטער, דעם קליינבירגער, דעם פלייסבירגער. אזוי איז תמיד דער גורל פון אלע מעטאדען און שיטות. זיי ווערען גרוי, זיי ווערען אלט — און קעמפען ביז צום לעצטען מאמענט פאר זייער עקזיסטענץ. זיי ווילען סיינמאל נים צוגעבען, אז זיי דארפען זיך אנ'אויסהאלטען, וואס אונז איז עס פרעמד צו זיי.

און דעם אומגעזעצטע ווייג כמעט אויך דער ליבעראליזם. ווען מען וואלט די אלטע ליבעראלען, די פערטרעטער פון דעם עקאנאמישען אינדיווידואליזם דער-צייהלט אז עס וועט קומען א צייט, ווען עס וועט בכלל נים זיין קיין אבמעסטער צווישען ליבעראליזם און סאציאליזם בא-צייטען, וואלטען זיי גאך געהאלטען פאר נאר. די לעצטע פאר זאר אויף זייערע פילאזאפישע הלכות זיך אויסגעשטלט.

אבער עס איז אזוי. עס זענען שוין נאך גרוים מעהר פון ליבעראלען, פראקטיש ווי דער אלטער פון קאנסערוואטיזם און שוין פערשוואונדען געווארען. מען מוז שוין זעהן און די הויפטגאנגישע מאמענטען— פרי צו וויסן די אקטועלע סאציאלע פרא-בען.

און קיין פערשטעהן וועלט'ס'עם בעם אויגען כאר הערבערט סעמועל. ביז גוט לאנג האט מען אין ענגלאנד געהאלטען גרויסע האפנונגען אויף אטקווינס'ם „יורש". ס. ו. האט געמיינט, אז ער וועט ווערען דער פיהרער, דער גייסט-צוריקגעבער פון דער ליבעראלער פארטיי און אז ער וועט שאפען א נייעם פאוזום פאר דעם פראקטישען ליבעראליזם. דאס וואס אבער קומט האט נים געקאנט מיר, דאס האט לאנג דושאנו האט פערדראנגען — וועט כמעט אויספירען און אויסבעסערן. אין וואס אונז געווען דער גרויסער, דער פינאנציעלער פערהאלטער פון דעם אמ-קוויט-ליבעראליזם? ער איז געווען מא-טיוש, נים סאציאל. ער איז געווען אן מאמיש אין נים בלייבט. אזוי איז געווען דער ליבעראליזם פון גלאדסטאן, נאך מעהר פון קעמפבעל-באנערמאן, פון „קיין בוי", ווי מען האט איהם גערופען

און ענגלאנד, אזוי אז ער געבליבען אונזער אסקוויט'ס לאנג-יאהריגער פיהרער. די סטראטעגיע פון דער ענגלישער ליבעראלע האט זיך געטוישט, א גרויסע ארבייטער-פארטיי און ארויסגעוואקסען, די „מארקס" זענען געווארען אנדערע, אז זיי זענען געווען און דער אוריליגער צייט פון די אפטיגער, ווער נייטצייטיגער ווארען. אבער דער ליבעראליזם און גע-פליבען אויף און ארט. לויד דזשארדזש האט זיך געפרובט ארגאניזירען גע-פלאט, נייע אידעען און דער ליבעראלער פאליטיק, אבער אויך זיינע אידעען זע-נען געווען מעהר פאליטיש, ווי עקאנא-מיש. ער האט מעהר ווייט, ווי מיסקנים, מעהר איינגעפאלען ווי אידעען. ער איז א קעמפער, אבער נים קיין בויער.

און זיין אפיציעל איז געווען — א מאנ-ליכער צווישען ליבעראלען און קאנסער-וואטיווען, א מאן וואס האט זיך גוט געקאנט האלטען.

מען האט געמיינט און ענגלאנד, אז עס איז שוין געקומען די צייט פאר א נייער קאאליציע — פאר א מיטעל צווישען דעם ליבעראליזם און דעם סאציאליזם, אדער דעם סאציאליזם און דער ליבעראלער פארטיי-פארם. ווער זאל מאכען דעם שידוך? לויד דזשארדזש? ער וואלט אפשר מסכים געווען — אבער ער האט גוט דעם צוטרוי פון די ליבעראלען — און אויך גוט פון די ארבייטער. מען גלויבט איהם נים. מען הערט איהם מיט פערגעניגען, מען לאכט איבער זיינע חוכ-מות, מען בעוואונדערט זיין פיינעם שכל, אבער מען האט גוט קיין אמונה און איהם. א פיהרער און קאמף — יא; א פיהרער פון א פארטיי — דער צו איז ער צו ווייניג-וואנקנד.

און אלע אויגען האבען זיך געשטעלט צו סער הערבערט סעמועל. זיין בערימטע פון דער לאגע און דער מיטעל-אמעריקא-טריע און ענגלאנד האט געמאכט א שטארקען איינדרוק. ער האט ארויסגע-וויזען מעהר דאן-פערשטענדניס, מעהר וויסען און ערנסט, ווי אלע אנדערע ליבעראלע און קאנסערוואטיווע שטאאטס-מענער. און די בעלייטונג און באלד קע-קומען, כסדר הערבערט און געווארען דער פיהרער פון דער ליבעראלער פאר-טיי.

אבער עס איז נים געקומען צו וויסען, צו פערשטעהן, צו קענען אלע „פליי-בזלער" אויף אויסוואנג, צו בעהערשען דעם גאנצען ציפערן-מאטעריאל. א שטאאטס-מאן איז אויך א מין פאעט, מיט די בעסטע קאנטראקטען פון טראפאט. רעג-

מאריה, ליטעראטור-געשיכטע און משפט רוס, קאן מען נאר גוט ווערען קיין פאעט. מען קאן העכסטענס זיין א גוטער קריטיקער און ליטעראטור-פראפעסאר, אדער — און דאס אויך גוט תמיד — א קריטיקער.

און סער הערבערט האט נאך אמאל בעוויזען, אז ערנסט, עהרליכקייט און געערנטשאפט אליין זענען נאך גוט גענוג פאר א פיהרער און א פריזישער צייט. ער האט דאס שוין איינמאל בע-וויזען, ווען ער איז געווען דער נציב העליון און ארץ ישראל. ער האט געהאט א גרויסע געלעגענהייט, א היסטארישע איינמאל און א לעבען, איינמאל און א יאהרהונדערט פארקומענדע שאנס — און האט איהם פערשפילט. ער האט גע-קאנט ווערען — דער נחמיה פון דעם נייעם אויפבוי — און איז געבליבען בלויז א גוטער בריטישער בעאמטער, דער בעוואוסטער ענגלישער פאליציסט כאראקטער האט שוין מיט א יאהר פריה-ער צורוס ווענען איהם געזאגט: „נים קיין פיהרער, אבער א שטאאטסמאן, וועם מען מען קאן גלויבען".

סער הערבערט האט תיכף בעוויזען, אז ער איז געשאפען צו זיין א פיהרער פון א פארטיי, פארט א פארטיי וואס איז שוואך און דארף זיך אוים-אריענטיר-ען. מען האט ערווארט, אז ער וועט עס זיין דער, וואס וועט לעגען א פרוס צווי-שען דעם ליבעראליזם און „לייבאר", אז ער וועט מאכען דעם שידוך צווישען די צוויי עלעמענטען און לאגער: קליין-בורזשואזיע און ארבייטער.

אבער דערווייל האט ער גוט געמאכט די גרויסע פאסמאזיע, דעם שוואונג און דעם מוט. ער האט אויך דאס מאל פער-לוירען א שאנס.

און אנ'אנדערער, זיין קאנקורענט און דער בריטישער פאליטיק — סער אל-פרעד מאנד — האט אויסגענוצט די גע-לעגענהייט.

הערבערט סעמועל און אלפרעד מאנד זענען די „ייקהל-פקודי" פון דער בריטישער אימפעריע, מען האט זיי תמיד צונויפגעפארט, ביידע און דער ליבעראלער פארטיי, ביידע רייך, ביידע יודען, ביידע אפילו ציוניסטען, און דערפאר אויך — און א שטענדיגען בשעת זאץ אונגער צום צווייטען.

עס איז מעגליך, אז אט די שטענדיגע פערקוויקלונג פון די ביידע האט געצוואונגען איינעם פון זיי, סער אלפרעד מאנד'ן אפצוטיילען זיך מיט גוואלט — און אהן שום אויסערן מאטיוו — פון דער ליבע-ראלער פארטיי און ארייבערגעהן צו די קאנסערוואטיווען. זיי האבען ביידע פרע-טענדירט אויף דער פיהרענדער ראלע און זייער פארטיי — אבער פאר ביידע איז גוט געווען גענוג פלאץ אויף איין בענקעל. סער אלפרעד איז צו גרויס, צו פעט, כדי צי מוזען איין פלאץ מיט סער הערבערט.

עס זענען זעלער געווען נאך אנדערע מאטיווען, מיליטערע, סאציאל-דעמאקראטיע. סער הערבערט בעלאנגט צו דעם קלאס פון מוחרים, סער אלפרעד איז אנ'אינ-דוסטריעלער, און ער האט דערפאר גוט געקאנט אונטערשרייבען די פערשטענדיגער מיט עקאנאמישע דאקטרין פון דעם ליבע-ראליזם. ער האט געזוכט נייע וועגען — און האט זיי, אויף זיין אופן, געפונען.

סער אלפרעד מאנד האט פערטרעטען א גרויסארטיגען פלאן. ער האט געזעה-מעלט ארום זיך די פיהרער פון דער בריטישער אינדוסטריע, די מאגנאטען פון קוילען, אייזען, כעמישע פראדוקטען א. א. וו. און געשאפען א מין טראסט פון קאנצערטישער פיהרונג, א טראסט וואס פערטרעט פינף ביליאן ראנאל בעוואפענט מיט אזא מאכט האט ער ארויסגעשיקט אנ'איינלאדונג צו די אר-בייטער פון ענגלאנד. דער קאפיטאל האט געראפען די ארבייטער צו א קאנפע-רענץ — און די ארבייטער זענען גע-קומען.

דער פראגראם איז א רייכער, א ברייטער, און זיין קערן איז: די ארבייטער ווערען שותפים מיט די אונטערנעהמער, בעקומען א פינאנציעלען אינטערעס אין דעם געשעפט, האבען זייער פערטרע-טער און דעם אויפזיכטס-ראט. דאס הייסט, דער ארבייטער הערט אויף צו זיין בלויז א האנד, א נעדונגענער. ער איז א מיט-בעטייליגטער, א מיט-איינגע-טומער, א מיט-בעל-הבית.

עס איז געווים גוט קיין נייער פלאן, טעארעטיש א פארערגאנג פון ברימישען גולד-סאציאליזם, פראקטיש, איז א גאנ-ווינען זיי, אויסגעפיהרט און דייטשלאנד און אמעריקע — און דער צייט, ווען

(ענדע—זייט 6).

לעאפאלד הילנער

בעשערט געווען א מענשען בעריהמט צו ווערען, איז אויף איהם אנגעשיקט געווארען אנ'אומגליק. א בלבול האט מען אויף איהם אויסגעטראכט און זיין זיין נאמען איז געגאנגען דורך דער וועלט, האט אויפגערודערט די פרעסע, האט בעשטעלט אויף די פיס די אינטעלעקטע און בעסטע מענשען פון אלע פעלקער און לענדער. וואס איז אזוינס געשעהן? על מה רגזת הארץ? איבער וואס האט זיך א וועלט אויפגערודערט? מען האט א פער'משפט און קליין, א שטעטעל אין מעהרען, איינעם לעאפאלד הילזנער צום טויט פאר הרג'ענען א מיידעל אגוטע גרושקע.

וואס איז עס פאר א נייעס? וועניג מענשען שולדיגע און אונשולדיגע ווערען טעגליך פער'משפט? — וואס מען מיט רעכט פרעגען. מוז מען אבער וויסען, אז די מעשה איז פארגעקומען נישט היינט, אין דער תקופה פון „אייביגען שלום", ווען א מענשען'ס לעבען איז געווארדיג ביליג, נור עס איז געשעהן מיט א דרייסיג יאהר צוריק אין עסטרייך און דאס געריכט האט מאטיווירט דעם אורטייל, אז הילזנער האט ערמארדעט דאס מעדעל צו רעליגיעזע צוועקען. עס האט געשמעקט מיט א בלוט-בלבול און דערפאר האט א וועלט געשטורמעט און דער היינטיגער טשעכאסלאוואקישער פרעזידענט מאסאריק האט דעמאלט, אלס פראפעסאר, דערהויבען זיין שטים געגען שענדליכען בלבול.

דאס געריכט איז פארגעקומען אין א צווייטער, העכערער אינסטאנץ, וועל-כע האט גור געענדערט דעם מאטיוו, אבער דעם אורטייל, די טויט-שטראף, האט זי נישט געענדערט, נור דער קייזער פראנץ-יאזעף האט דעם פער'משפט'ן

לעאפאלד הילזנער פערבישן די שטראף אויף אייביגע שווערע געפענגעניס. א פירטעל יאהרהונדערט איז ער אבגע-קומען זיין שטראף. פאר דער צייט זיי-נען געווען א סך אמנעסטיעס, מען האט געגעוג פערברעכער בעפרייט, נור אויף הילזנער'ן האבען זיך די חסידים פון עלטען פראנץ-יאזעף נישט פערצויגען. ער איז געבליבען ווייטער אין זיין שטראף-אנשטאלט שטיינהאף, — ווי די בעריהמטע טורמע האט געהייסען. ערשט דער חורבן פון עסטרייך האט איהם געבראכט די גאולה. ער איז ענדליך ארויס פון געפענגעניס און איז געקומען קיין וויען לעבען פון קצבה.

לעאפאלד הילזנער איז געווען פער-געסען פון אלע און מיר וואלטען איהם איצט אויך נישט דערמאנט ווען נישט די קורצע ידיעה, וואס קומט פון וויען, אז הילזנער איז געשטארבען.

בעשערט געווען א מענשען בעריהמט צו ווערען — האבען מיר געזאגט. עס איז טאקי געווען א ביטערער רחמנות אויף דעם „העלד", וואס איז געגאנגען זיין ווילען און אפשר אהן שום טאט פון זיין זייט, טרייען אין דער געשיכטע. מיר געדענקען נאך דעם העלד פון יענע צייטען. עס איז געווען, ווי מען האט עס דעמאלט גערופען, א בעהמי-שער יוד, וואס ווייסט נישט פון יודען און יודישקייט, האט שפעלט, ווי מען זאגט, א צלם פאר אנ'אלף א מענש, א פראסטער, עפיס א שטיק תם, וואס האט געוואנדערט איבער די דערפער, איז מעהר גוי, ווי יוד. און אזא אויף אזא נפש איז עס אויסגעפאלען דער גורל, מען זאל איהם בעשולדיגען אין אנ'עלילה-חדם. מיר געדענקען נאך, ווי אזוי מען האט דעמאלט געציטערט פאר'ן

פערשוין, ער זאל זיך חלילה נישט לא-זען איינרעדען א קינד אין בויך. ווארום, וואס קענען חברה רשעים, וועלכע קע-נען אלץ, און וועלכע האבען נישט גע-פעהלט אויך אין א פאליגען עסטרייך, אלס יוד איז ער אבער בעוואוסטזיין דעם נסיון און האט זיך נישט געלאזען אנרעדען.

אזוי איז דר אבגעזעסען זיינע יאה-רען און ווען ער איז ארויס און געקו-מען קיין וויען, האבען איהם מענשען גארנישט געקענט און נישט געהאט, וואס צו קענען. א געבראכענער, פער-לוירענער מענש, איינער פון די מיליא-נען, וואס ווערען צוטרעטען, ווי שטויב, און ער האט געטון זיינע לעצטע יאה-רען זיך וואלגערן ערגיץ אין א נאכט-הויז. ער האט אפילו נישט געהאט קיין גליק צו פערעפענטליכען זיינע „זכרונות" און בעקומען דערפאר די ריכטיגע דאל-לאר'ס, ווי דאס האט געטון למשל דער לעמבערגער העלד שטייגער. אין זיינע צייטען, מיט דרייסיג יאהר צוריק האט מען נאך פון אזעלכע „ביזנעס" נישט געוואוסט. עס איז נאך נישט געווען קיין יודישע פרעסע און העלדען האבען נעבעך אומזיסט געליטען.

דער טויט פון לעאפאלד הילזנער דערמאהנט אונז א גאנצע תקופה אין אונזער נייעסטער געשיכטע. עס געהט דורך א גאנצע גאלעריע העלדען, אנהו-בענדיג פון הילזנער און ענדיגענדיג מיט סטאניסלאוו שטייגער (שלום שווארץ-באַרד איז א יוצא מן הכלל) און מען זעהט אויך, ווי צו אלץ דארף מען הא-בען מזל, אפילו אויך צו זיין א פאסי-ווער העלד און דארפען מאכען א גע-שעפט.

ע. ערין.

צווײ ייִדישע פרויען שיקען אין טורמע א בעריהמטען גראף פון אונגארן.

ארימע ליטווישע יודענע און בעריהמטע שריפטשטעלערין געווינען פראצעס געגען גראף זיטשי.

ד״ר ש. אוביץ דערצעהלט אין „מאָג״: אין די רײכע, לוקסוריעזע, אריסטאָקראַטישע פאַלאַצען אין בודאפעסט, וואו עס טומלען און קײבעצען די „רײנע״ אונגארישע אדעלליײט מיט׳ן געלײטער-טען „בלויען בלוט״, און גײהען אויף „ריטערליכע דועלען״ צוליב זאכען צווײפעלהאפטע דאמעס, שיכור׳ן און פערשפילען די גרויסע ירושות, וואָס זייערע זיידעס און עלטער-זיידעס, די גאַדיאַרישע רויב-ריטער, האָבען אנגע־ראבעוועט און אנגעגול׳ט אין פערלויף פון הונדערטער יאָהרען — קאָכט איצט און רעש׳ט מיט דער סענסאציאָנעלער אפערע פון דעם באקאנטען „הונדערטס פראצענטיגען״ גראף זיטשי, וועלכער איז איצט אין געפאהר צו פערזוכען אביסעל דעם גוטען טאם פון די אונגאַרישע תפיסות און צו פערלירען אין אײן טאג אויף אלע זײנע טיטלען, אָרדענס און פריווילעגיעס, זײן אלטע גרעפליכע קרוין מיט די עהרווירדיגע דרײצעהן שפיצען, און זײן הויכע שטעלונג אלס אדיוטאנט פונ׳ם אונגארישען קעניג (פונ׳ם נישטזײענדיגען און פונ׳ם קומענדיגען) — און דאָס אלץ צוליב צווײ יודישע פרויען, וואָס האָבען זיך לעצטענס „פערנומען״ אויף איהם. צוליב אַן׳אלטער פארמאלאַ־נעבער ליטווישער יודענע, די ארימע, עלענדע אלמנה פרײדע סעגאלאָוויטש פון קאָוונע, און צוליב דער אונגאריש-יודישער שריפטשטעלערין צילי טארבאי פון [illegible]

סינקעלפען רעסטעניש, וואָס לאָזען זיך ווי א קאפיטעל פון א וואונדערליכען ראָמאַן און וואָס פיהרט אונז צוריק צו די מיט בלוט, אומגליק און ווילדען שנאָון אָנגעזאַפטע יאָהרען פון אונזער נאָהענ-טער מלחמה-פערגאנגענהייט.

גראף זיטשי איז דעמאָלס געווען אײנ־נער פון די אויי-בערופענע „העלדישע״ אָפיצירען פון דער עסטרייכיש-אונגאַרי־שער ארמעע. זײן „העלדישקײט״ איז בעשטאנען אין דעם, וואָס ער וואָס פון זײן „הויפט-קוואַרטיר״. ד. ה. פון זײן ליבליגען, ווארימען און קאָמפאָרטאבעל-אײנגעאָרדענטען האָטעל-צימער, אין דעם רוהיגען, אידילישען שטעדטעל באַרדען, בײ ווינען, וואָס האָט נישט געזעהן די נאָנצע מלחמה-צײט קײן שפיץ פון א רוסישען סאָלדאט — אונטערגעגעבען גוט און מלחמה-חשק צו זענדען אין די עקס־פעס פערבראָכענע, אויסגעהונגערטע און פערשמארצטע עסטרייכיש-אונגארישע סאָלדאטען. וועלכע ער האָט געלערנט (פון הײטענס) פערטהיידיגען דאָס פאָטער־לאַנד און שטארבען מיט חשק פאר׳ן אלטען קײזער.

אזוי האָט דער יונגער „העלדישער״ גראף אָפגעמראָווענט א שיין צײט (סען־רעטיש) די בלוטיגע וועלט-מלחמה, ביז ער האָט צום סוף בעשלאָסען יוצא צו זײן דעם פערגעשריבענעם „פאטריאָטי־שען העלדען-טויט״ מיט אַן׳עקסקורסיע צו די אָקאָפּעס, פון וואַנען ער האָט [illegible]

[illegible]

אײנדרוקען פון א וועלט-רײזע

א געשפרעך מיט פרץ הירשבײן.

דער שריפטשטעלער פרץ הירשבײן, וואָס מאכט דורך אין משך פון די לעצ־טע עטליכע יאָהר א רײזע איבער אלע ווינקלען און קלענערע יודישע ישובים פון דער גאנצער וועלט, האָט זיך גע־טיילט מיט זײנע אײנדרוקען וועגען א סך מעבר לים׳דיגע מדינות, וואו ס׳האָ־בען זיך אויסגעבילדעט צעהנדליגער נײע יודישע ישובים. און ס׳איז בראי אײניגע [illegible]

שטאָט סידנעי זענען דעמאָלט געווען פון 8 ביז 9 טויזענד אײנגעוואנדערטע יודען; אין מעלבורן — ביז 6 טויזענד און בכלל אין גאנץ אויסטראליען — פון 18 ביז 20 טויזענד אײנגעוואנדערטע יו־דען. די הויפט-פרנסה איז בעשטאנען פון אויפקויפען אלטוואַרג, שמאַטעס, אלטען אײזען. אלטע פלעשער, זאָק א. ד. גל. אזוי איז אויך אין פערט אין [illegible]

איך בין אויסען געווען אין אלע דערטי־גע שטעט און שטעטלעך. אין יאָהאַניס־בורג אליין זענען דעמאָלס געווען ביז 20 טויזענד יודען, צווישען זײ א גרױ־סער טייל אויך ארבײטער, האנדווערקער. מען ארבעט דאָרט דער עיקר מיט די הענד פון די שווארצע, פון די נעגער׳ס אָבער די הויפט פרנסה, איז, ווי אומע־טום געווען פעדלערײ. דאָס לאנד האָט [illegible]

ביז איבער 3 טויזענד יודישע נפשות, (פאַרן קריג האָט זי פערמאָגט בלויז 1700 יודישע נפשות). ס׳זענען שוין אויך פאַ־ראַן יודישע ארבײטער, טאקע אמתע ארבײטער און נישט פעדלער, נישט גע־קוקט אויף דעם, וואָס די לאגע פון אַן׳ארבײטער אין ברזיליען איז גאנץ וואָס נישט קײן גינציגע. חוץ דעם, וואָס מען צאָהלט ווינציג, ווז נאָך דער אר־[illegible]

[illegible]

(ענדע קומט נאך.)

גאָלד, בלוט און פרויען.

א ראמאַן פול מערסווירדיגע איבער־לעבענישען און לײדענשאַפטען.

(286-טע פאָרזעצונג.)

די גרעפין האָט אײנגעזעהן, אז זי וועט זיך נישט אַרויסדרעהען. זי האָט איהם דערצעהלט אלץ. זי האָט איהם דערצעהלט, ווי נאַגי האָט געדרעדט מיט איהר וועגען שטומען בעטלער, אז ער איז א רויבער און מערדער. דער שטומער בעטלער וואָסט, ווי עלווירא געפינט זיך. דערבײ האָט זי זיך אויסגערעדט, אז דער שטומער בעטלער האָט איבערגעגעבען פאַפירען איהר ברודער. מיט א טאָג שפּעטער איז געקומען צו איהר א קאָרטענוואַרפערין.

— ווי האָט אויסגעזעהן די קאָרטענוואַרפערין? האָט גראף מעראָס פלוצלונג געפרעגט.

די גרעפין האָט איהם אויסגעמאָלט, ווי די קאָרטען-וואַרפערין זעהט אויס.

— פּטאָסאַ! — האָט אויסגערופען דער גראף. איך קען די נידערטרעכטיגע פרוי! דער גראף האָט אויפגעציטערט ווען ער האָט אלץ דערהערט, וואָס עלא האָט איהם דערצעהלט. ער האָט זעהר גוט פערשטאַנען, אז נאַגי האָט געשיקט פּטאָסאַ׳ן וואַרפען קאָרטען צו זײן שוועסטער. ער האָט זעהר גוט געוואוסט. אז אזעלכע צוויי נידערטרעכטיגע מענשען, ווי פּטאָסאַ און נאַגי קענען זיך געפינען, זײ האָבען זיך בעשטימט אָפּגערעדט אָפּצונארען זײן גישט-איבערגעשפּיצטע שוועסטער.

דער אלטער, קלוגער, גראף מעראָס האָט אײנגעזעהן און פערשטאַנען אלץ, וואָס דאָ איז פאָרגעקומען. ער האָט פערשטאַנען, אז די גאַנצע אינטריגע האָט אדורכגעטריבען נאַגי.

אזוי! — האָט גראף מעראָס אויסגערופען. די פּאַפירען געפינען זיך יעצט בײם באַראָן נאַגי פון האַלאָוואַי?

— יאָ, ברודער, ער האָט זײ! — האָט די גרעפין געענטפערט.

— אך! איך ווייס יעצט אלץ! דער טויגניש האָט שטענדיג אויף זײ גע־לויערט. ער האָט זײ געדאַרפט, זײ זענען איהם געווען נויטיג.

— וואָס רעדסטו, ברודער? דער באַראָן נאַגי איז אײן אריסטאָקראַט און עהרענמאַן.

דער גראף האָט געטראַכט א פּאָר מינוט, דאַן האָט ער געזאָגט ערנסט און פינסטער:

— דו ווייסט נישט, שוועסטער. וואָס דו האָסט געטון, דו קענסט נישט דעם מענש, מיט וועלכען דו האָסט געהאַנדעלט. דו ווייסט נישט דערמיט, וואָס דו האָסט איבערגעגעבען דעם באַראָן נאַגי די פּאַפּירען האָסטו דיר און מיר אָנגעטון אַזאַ שאַנדע, אז מיר וועלען זיך נישט אזוי גיך קענען אָפּוואַשען פון איהר. איך קען עס דיר נישט פערצייהען, אָבער איך מוז דיר ענטשולדיגען, ווייל דו האָסט נישט געוואוסט, וואָס דו האָסט געטון. דו פיהלסט געוויסט, וואָס פאַר א שרעקליכע זאַך דו האָסט געטון. דו ביסט ווי א קינד, וועלכעס צעברעכט א טײערען אינסטרומענט אין דער מינוט, ווען זײן פאָטער וויל דערמיט מאַכען א וויכטיגע ענטדעקונג. מען איז בײז אויף דעם קינד, מען קען איהם אָבער נישט בעשטראָפען, ווייל עס איז דאָך א קינד.

די גרעפין איז געוואָרען רויט, גרין און געל, זי האָט געציטערט פון הצח־פּאָג און פּערדרוס. זי האָט נישט געקענט אַרויסזאָגען א וואָרט, ווייל זי האָט אָנ־געהויבען צו פערשטעהן, אז זי האָט זעהר שלעכט געטון, וואָס זי האָט פערטרויט דעם באַראָן נאַגי.

— דו האָסט רעכט, ברודער! — האָט זי אויסגערופען. איך האָב נישט גע־וואוסט, ווי וויכטיג די פּאַפּירען זענען פאַר דיר.

מיט די טרערען איז זי געפאַלען צו איהם אויף די קני און האָט אויס־געשריען:

— פערצײה מיר, ברודער!

— שטעה אויף, עללא! — האָט גראף מעראָס אויסגערופען שטרענג. איך ווייל דיר נישט, וואָס צו פערצײהען. דער פאַל איז טרויעריג, אז איך וויל מעהר פון איהם נישט רעדען און בעט אויך דיך, אז דו זאָלסט מעהר פון דעם נישט רעדען. וואָס עס איז געשעהן, קען מען נישט צוריקכאַפּען. איך וויל נאָר געהן פערהיטען, אז עס זאָל ווײטער נישט געשעהן קײן אומגליק. געה, עללא אין דײן ציממער, איך מוז יעצט פאָהרען.

די גרעפין האָט פּרײער פּערגעסען און איז אוועקגעגאַנגען אין ציממער. עטליכע מינוטען שפּעטער איז גראף מעראָס אַוועקגעפאָהרען אויף זײן קאַרעטע.

קאפיטעל 92.

גראף מעראָס און באַראָן נאַגי.

נאַגי איז געזעסען אויף׳ן זיבעטען הימעל. ווען די גרעפין האָט מאַקי האָט איהם איבערגעגעבען דאָס פּעקעל פּאַפּירען. ער איז געלאָפען א היים ווי א משו־געגער. ער האָט זיך געאײלט, ער האָט געוואָלט לעזען די פּאַפּירען ווי אמ־שנעלסטען.

ער איז אַרויסגעלאָפען אין זײן ציממער און האָט נישט בעמערקט, אז זײן פרוי שטעהט דאָרט. ער האָט זיך א וואַרף-געטון אויף׳ן דיוואַן און האָט אַרויסגע־נומען די פּאַפּירען פון אונטערן מאַנטעל זײן פרוי האָט עס דערזעהן.

— וואָס האָסטו דאָרט נאַגי? — האָט זי געפרעגט.

— פרעג נישט אײזשעניע, עס איז א גוטע זאַך.

— וואָס איז עס אָבער? אז עס איז פערזיגעלט. וועמעס זענען די פּאַפּירען?

— די פּאַפּירען האַלטען מיך געקענט פערניכטען, יעצט אָבער, ווען זײ זענען אין מײנע הענט, וועלען זײ אַנ׳אַנדערען פערניכטען — האָט נאַגי גע־ענטפערט.

— ווי קומען זײ אָבער צו דיר? — האָט די גרעפין מאַן ראַדעצקי גע־פרעגט. איך האָב געזעהן, אז דו ביסט געקומען צו לויפען אויפגערעגט און אויסער זיך. וואָס איז שוין ווידער עפּעס געשעהן, נאַגי?

— פרעג נישט, אײזשעניע! — ווען מען איז קלוג און מען ווייס, ווי אזוי אַרומצוגעהן מיט דער וועלט, פיהרט מען אלץ אויס. זעה אײזשעניע אַרטור מאַן בעטיאַני קימט צוריק, ער וועט מוזען שטאַרבען עלווירא וועט מוזען חתונה האָבען מיט מאַקס׳ן. דער אײנציגער מײַנד, פאַר וועל־כען איך האָב מורא געהאַט. דער שטומער בעטלער איז געוואָרען א העגקער און זײנע פּאַפּירען, וועלכע ער האָט איבערגעגעבען דעם גראף מעראָס און האָט איהם געבעטען ער זאָל זײ קײנעם נישט ווייזען, געפינען זיך יעצט אין מײַנע הענט.

— יעצט, אײזשעניע, מעגסטו רוהיג שלאָפען. מיר האָבען יעצט פאַר קײנעם קײן מורא נישט. יעצט שטעהען מיר פעסט, ווי א מויער. דער קלוגער נאַגי האָט יעצט אלע אין די הענט. קוים וועט מען אויפהענגען אַרטור׳ן האָט עלווירא בוודאי חתונה האָבען מיט מאַקס׳ן און מיר וועלען לעבען מיט׳ן גראף מעראָס ווי אײן פאַמיליע. ווער וועט אונז דעמאָלט גלייך זײן?

די גרעפין ראַדעצקי איז געוואָרען העכסט צופרידען פון דעם פערהעלטניש וואָס איהר מאַן האָט איהר געבראַכט. זי האָט אָבער נישט בעקענט זײן מאַן אזוי זיכער און אזוי פרעהליך, ווי ער איז געוועזען. זי האָט שוין אין דער לעצטער צײט געזעהן, אז אזא פערמעגען, וואָס ווערט געבויט אויף פערברעכען און בלוט פערגיסען, איז נישט אזוי פעסט, ווי נאַגי מײנט.

(פאָרזעצונג קומט.)

לאדזער כראניק.

נאכט-דיזשור אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען:
עפשטיין פיעטריקאווער 126, בארטאשעווסקי פיעטריקאווער 95, ראזענבלום זגיערסקא 12, גארפין וושכאדניא 54, קאפראווסקי נאוואמיעיסקא 15.

585 קראנקע אין קור-ערטער האט קראנקען-קאסע געשיקט

(ג) לויט א באריכט פון לאדזשער קראנקען-קאסע, זענען פערשיקט געווארען דורך איהר מעדיציניש אפטיילונג 585 פערזיכערטע אין פערשידענע ערטער ווי בוסק, שמעכאצינעק, אינאווראצלאוו און קריניץ.

אראפגענומען א יודיש קינד פון א קלאזעט-גרוב.

(—) אויף דער יארישער גאס 27 האבען לאקאטארען פון הויז דערהערט א געוויין פון א קינד, וואס האט זיך געטראגען פון דער קלאזעט-גרוב. שנעלסטע יודען האבען דאס קינד ארויסגענומען א לעבעדיגס און עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס איז א יונגעלע פון בערך 10-12 טעג און איז גע'מל'ט. וועגען דעם האבען די יודען געמאלדען און מאכען? ... פאליציי און אין דער קהלה.

פון דער "באראכאוו-ביבליאטעק".

(—) ווי די אינפארמירט אונז דער לייטער פון דער באראכאוו-ביבליאטעק זענען אין חודש דעצעמבער פ. י. גענומען אין דער דאזיגער ביבליאטעק 1600 לייענער. דערפון מענער 1100 און פרויען 500. ביכער זענען געלעזען געווארען ביז 2060, דערפון 560 פוילישע, די איבריגע יודישע.

די וואהל-קאמפאניע אין לאדז.

אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן לאדזער וואיעוואדא וועגען וואהל-קאמפאניע.

(§) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט שבת געוויילט א קורצע צייט אין לאדז דער אינערן-מיניסטער ה' סקלאדקאווסקי און פון דאנען אפגעפאהרען קיין קאליש. צוליב דעם, וואס שבת איז דער אויפענטהאלט אין דער געבוידע פון דער וואיעוואדשאפט פארבונדען מיט א רעפרעזענטאציע באל פון די טלוטה'שע בעאמטע, דאס דער וואיעוואדא דעם מיניסטער ניט געקאנט באגלייטען קיין קאליש.

נאכמיטאג פריהער האט דער אינערן-מיניסטער אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן קאלישער סטאראסטא, אינפארמירט זיך וועגען דער פארוואהל-אקציע און דערויף צוריקגעקומען קיין לאדז, וואו ער האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן וואיעוואדא וועגען דעם גאנג פון דער וואהל-אקציע אין לאדז, אינטערעסירענדיג זיך בעזונדערס מיט'ן "א גאנצען בלאק פאר מינדערהייטען מיט דער רעגירונג" אין מיט די מיטלען, וואס דארפען אנגעווענדעט ווערען, כדי צו פערזיכערן די עפענטליכע זיכערהייט בעת דער וואהל-אקציע.

דער וואיעוואדא האט דעם מיניסטער אינפארמירט וועגען דער נאציאנאלער לאגע פון כוחות בעהרמע עגינים אין דער רעגירונג און דער מיניסטער איז אויך אין די אפארטאמענטען פון וואיעוואדא אויף א פרוהשטיק.

אויפ'ן פרוהשטיק זענען געווען דער מיניסטער און זיין סעקרעטאר סאמאווינקי, דער וואיעוואדא, וויצע-וואיעוואדא לעווינסקי, סעקרעטאר פון וואיעוואדא סאשיצקי, נאטשעלניק פון דער אדמיניסטראציע אפטיילונג פון דער וואיעוואדשאפט, ה' דיזדראלעווסקי, נאטשעלניק פון דער זיכערהייטס-אפטיילונג בישעלעצקי, פאליציי-קאמענדאנטען פערס מער און ניטאלעווסקי.

פרום 5.15 איז דער אינערן מיניסטער אין באגלייטונג פון וויצע-וואיעוואדא א. א. אפגעפאהרען קיין ווארשא.

• • •

80.000 שטימען אויף א מאנדאט אין לאדז.

(:) פון אנצאל און די וואהל-סטאטיסטיק אין לאדז נאך גענוי קריטישאליזירט. לעת עתה האט בלוין פ.פ.ס. און לאדזשער קריזיז פרעזענטירט אמתר שטעלונג און אנגעצייכענט איהרע קאנדידאטען. פ.פ.ס. רעכענט אין לאדז אויף 2—3 מאנדאטען. דאס איז נאטירליך צוזאמענגעשטעלט פון דעם וואהל-סטאטיסטיק פון די ראט, מיט די מאקסימאלע לימיטן וועט ניט ניטיג פאר מאנדאט ווערען אויף א מאנדאט ווערען אויף 1 מאנדאט 80 טויזענט שטימען. די קאמיסיע האבען שוין אפילו פערעפענטליכט די קאנדידאטען און די נאמען פון ויזשער וואהל-בורא און זיי זאלען אויך שוין האבען פערעפענטליכט ווערען קאנדי-דאטען. לויט אלע וואהרשיינליכקייטען וועט די קאנפערענץ ליסטען נישט גע-פאלט ווערען.

• • •

צערבע אנשטאט סלים 1 קאנדידאט פיי דער דייטשע ארבייטס-פארטיי.

(ב) ווי בעקאנט, האט די דייטשע ארבייטער פארטיי דורכ'ן געשלאסענעם בלאק מיט די פ.פ.ס. באקומען א תבטחה אויף 2 נאמיניערטע מאנדאטען. אויף די 2 מאנדאטען האט זי ארויסגעשטעלט די קאנדידאטען פון גאו. דעם מאן קראצ און ווינצע פרעזעס פון לאדזשער שטאדט ראט קלים.

אין דער פארטיי און מען אבער גע-וועג זעהר אונצופרידען הלמאי די קאנ...

• • •

נייע ארבייטס-צייט פון די אב-וואדאוועס וואהל-סאטימיעס.

(פ) בלוין הונאם, און מען פון אונזערע רעקלאמאציעס, וועלען די וואהל-קאמיסיעס מקוים זיין פון 4 נאכמיטאג ביז 10 אווענד. פון מאנטאג און וועלען די אבוואדאוועס קאמיסיעס זיין מקוים פון 8 ביז 10 אווענד.

• • •

גרויסע פרעקווענץ פיים נאכ-זעהן די וואהל-רשימות.

(פ) נעכטען איז די פרעקווענץ אין די וואהל-קאמיסיעס פיים נאכזעהן די וואהלער רשימות געווען זעהר א גרויסע. בעזונדערס אין די ארבייטער קווארטא-לען, וואו מען איז שטיל'ן לאנג געשטא-נען אין דער רייה.

• • •

פוילישע האנדווערקער שטי-מען פאר'ן רעגירונגס-בלאק.

(§) אויף דעם נעכטיגען צוזאמענ-פאהר פון די פוילישע האנדווערקער פון דער לאדזער ראיאן-וואיעוואדשאפט און לאדזשער פון דער "רעמעסלא", איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שטימען פאר'ן אומפארטייאישען בלאק פאר צו-זאמענארבייט מיט דער רעגירונג.

• • •

א וואל-ביורא, וואו איז נעכ-טען א אווענד שוין געווען פערמאכט.

(:) נעכטען האבען זיך צו אונז אנ-געפירט געמעלדען יודען פון וואהל-ביורא אין נאם און אונטערשריפטען, אז זיי זענען נישט איינגעשריבען אויף די רשימות און די וואהל-ביורא איז שוין נישט געווען אפען אין דער צייט, ווען זיי זענען געקומען זיך אנגעבען, ווי דער וואהל-צייט פון 20. ר. ח.

• • •

פ. פ. ס. ארויסגעשטעלט איהרע קאנדידאטען אין לאדז.

(§) אויף דער נעכטיגער שטעלונג פון קאנפערענץ פון דעם קרייז קאמיטעט פון פ.פ.ס. איז אויסגעשטעלט געווארען א נייע פערטראלאטונג און דערויף זענען פארשטעלט געווארען די קאנדידא-טען אויף דער וואהל-ליסטע פון דער פארטיי. אויפ'ן ערשטען ארט קאנדי-דירט דער סיים פרעזידענט און שטאדט-פי, דערויף געהען: סינאנדלאו קאזוואל-סקי, סראגא, פיאטראשוסקי, גראבאוויט-סא, סאסנאווסקא, משעוואווסקא א. א. כר הכל 14 קאנדידאטען. אויפ'ן 8. און 11. ארט קאנדידירען די פארשטע-הער פון דער דייטשער ארבייטס פאר-טיי.

צום סענאט וועלען ארויסגעשטעלט די קאנדידאטען פון יוזעף הארבילשוויץ און לאווינא קאפשטעסקי. ווער ס'וועל שטעהן אויפ'ן ערשטען ארט, וועט רעזידירען די קאנפערענץ פון די אר-גאניזאציעס פון דער גאנצער וואי-וואדשאפט, וואס זאל אפגעהאלטען ווער-רען דעם 20. ר. ח.

נייע נאם און אונטערשריפטען, אז זיי זע-נען 5 צוזאמען געווען און אנגעמאלדען וואהל ביורא אויף פאלודניאווא 28 נאכ-צוזעהען די וואהלער רשימות, האבען זיי געטראפען דאס וואהל ביורא פער-מאכט און קיינער איז אנגעקומען נישט געווען.

פערשטעהט זיך, אז נאכזעהען די וואהלער רשימות האבען זיי נישט גע-קאנט.

עס וואלט פראי געווען צו ווייסען די כמה פון אט דעם אויפשטעלבינג פון לאנד!

• • •

ראיאן-קאנפערענץ פון יוד. נאצ. בלאק

ביים מינדערהייטס-בלאק.

(ג) אין לאדז פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעל גאס 4) איז גע-ווען פארגעקומען א ראיאן קאנפערענץ פון יודישען נאציאנאלען בלאק ביים בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט 35 דעלעגאטען פון אלעקסאנדראוו, קאלי-סאמוטשין, פאביאניץ, זגערזש, לאסק, שערזדב, שארק, זדונסקא וואליא, ולאד-טישעוו, וואלסא א. א.

אלס פארזיצענדער פון דער קאנפערענץ איז אויסגעוועהלט געווארען ד"ר לעווענשטיין פון זדונסקא וואליא, וועלכער האט פערבעטען אלס מיטגלידער די ה"ה ציטמען (פאביאניץ), פאהרענער (זגערזש) און אלס סעקרעטאר דעם ה' במורא פון פאביאניץ.

ד"ר ראזענבלאט האט א רעפעראט איבער דער איצטיגער פאליטישער לאגע און לאגע און צוזאמענהאנג מיט די פארשטעהענדע סיים וואהלען און וועגען אן אויף דער גלייכבערעכטיגונג פון דעם מינדערהייטען בלאק.

דערויף זענען אנגענומען געווארען בערי? פון אלע פראווינץ שטעט, וואס זענען געווען רעפרעזענטירט אויף דער קאנפערענץ. פון די בעריכטען איז צו זעהען, אז אומעטום הערשט א גרויסע שטימונג פאר'ן נאציאנאלען בלאק.

עס זענען אנגענומען געווארען אויך רעזאלוציעס און פארשלאגען און ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א קרייז וואהל-קאמיטעט מיט'ן זיץ ארט אין לאדז.

די מאביליזאציע-פערזאמלונג פון פועלי-ציון אין פילהארמאניע.

דעם פערזאמלונגעם שבת איז אין פילהארמאניע פארגעקומען א פאפולערע צוזאמענקונפט פון אלע חברים און סימפאטיקער פון וואהל קאמיטעט פון "פועלי ציון". צו דער פערזאמלונג איז גע-קומען א גרויסער עולם. געעפענט די פערזאמלונג האט ראזמא .האפענבערג.

מיט לענגערע רעדעס זענען ארויס-געטרעטען די ה"ה: ש. שרעלמאן, ד"ר אייזנמאן, זרובבל א. אנר.

עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שטיצען די וואהל קאמפאניע פון יוד. ארב. וואהל קאמיטעט "פועלי ציון".

פייערליכע עפנונג פון דער אייזענשלאס-ביבליאטעק

נעכטען 12 מיטאג איז אין לאקאל פון "מכבי", פאלודניאווא 11 פארגעקו-מען די פייערליכע עפנונג פון דער אייזענשלאס ביבליאטעק.

צו דער פייערונג זענען געקומען די פארשטעהער פון דער יודישער פרעסע און פארשטעהער פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

ד"ר פרענקעל וועלכער ערעפענט מיט'ן איבערגעגעבענען דאס בעזער פון מ'ג'ס בוכ-ליאטעק ביך און ביי דער געלעגענהייט האלט ער א קורצע רעדע וועגען דעם איז וועלכער ער וויזט אן, אז די בוכ-ליאטעק וואס זענען צוזאמענגעבראכט פאר'ן פערשטארבענעם פאלקס שרייבער וואס איז אין לאדז געווען זעהר בעליבט. אין נאמען פון "מכבי" און "הזמיר" בעגריסט ער די עפנונג פון דער ביב-ליאטעק און ווינשט איהר ערפאלג.

דאן בעגריסט אין נאמען פון "לצר-זער טאגעבלאט" ה' פ. אפאפארעסקי. ער ווייזט אן אויף דער גרויסער ער-שיינונג, וואס א שרייבער ביי יודען דער-שלאגט זיך אנערקענונג ערשט נאך א סך יאהרען נאך זיין טויט אין פעסטגעב, אז די פירמע פון אייזענשלאס'ן געהער-קען דעם געזעלשאפטליכען קאלעגע און וועל-לען שטיצען די ביבליאטעק מיט אלע מעגליכקייטען.

דערויף האלט א קורצע בעגריסונג מ. פלעס און נאמען פון "פאלקסבלאט" און ביי א כלליך משקה ווערט די פייערונג געשלאסען.

מיר ווינשען דער אייזענשלאס-ביב-ליאטעק דעם בעסטען ערפאלג!

א שרפה אין א שפינעריי.

פערברענט פאר 15,000 זל. גארן.

(§) נעכטען 6 אווענד האט אויסגע-בראכען א שרפה אין דער שפינערייע פון געצעל חילמאן אויף סענאטאר-סקא 25. די שרפה איז אנטשטאנען צו-ליב דעם, וואס א טייל פון דער רע-פערמע האט זיך צופיל דערהיצט. צוליב די פיל גוימהאל, וואס האט זיך געפ-נען אין דער שפינערייע, האט די שרפה זיך גיך פערשפרייט. עס זענען פער-ברענט געווארען. 4 באלען באוועל און א גרעסערע צאהל שפול-גארן. דער שא-דען בעטרעפט 15,000 זל.

די קהלה האט מיט מזל שוין בע-שטימט צו פערטיילען קויהלען פאר ארימע לייט.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

(:) ענדליך איז נעכטען בעשטימט פאר-געקומען די זיצונג פון דער קהלה-פער-וואלטונג, בנוגע דער קוילען-שטייער פאר ארימע לייט.

פרעזעס רום עפנעט די זיצונג. פרום זעלמאנאוויטש פערלאנגט, אז אויפ'ן ערשטען ארט פון דער טאג ארדנונג זאל געשטעלט ווערען די פראגע וועגען קוי-לען שטייער. ה' שוארצער שטיצט א כמשה דעם פארשלאג. ס'ווערט בעשלאסען צו בעטראכטען פאר אלעם די פראגע וועגען קויהלען.

פרנס הופמאן ערקלערט, אז די לאדזשער יודישע ארבייטער ניטיגען זיך אינצט זעהר שטארק אין די קויהלען. די לאגע איז א פערצווייפעלטע, אבער עס וואלט געלעבט געווען — זאגט ער — אז אנ-שטאט די קויהלען זאל מען די גויטש-דערפטיגע געבען געווען סלוסים געלד, אז זיי זאלען זיך אליין קויפען קויהלען, חבל כי יכן מען וועט מאכען א פלאן וועגען דער קאזיר און בית מען וועט אנגעהויבען און פערמעלען די קויהלען. וועלכע די קויהלען שוין באלד נישט גילטיג זיין. צוזאמענקום אין דאס אנגענומען צו געבען געלד אנשטאט קויהלען אפילו בלויז צוליב דעם, וואס די ארימע לייט פון ראדאגאשטש ארער זגאדזש, וואס וועלען שוין געבען פון א קווארטל, ארער צוויי קווארט קויהלען, וואס זיי זאמעלען צו צווייען זאלען פאר א קווארט פאהרען געלד און עס וועלען וועלכע זיי פיל בעצאלען. אז מען האט זיי געגעבען זאגער צוגעשטעלט קויהלען.

פרנס קארא טרעט ארויס געגען פרנס האפמאן, אגוואויטערגען, אז אויב מען זאל בעשליסען צו געבען געלד אנשטאט קויהלען, איז די זאך פער'משפט צו בלייבען בלויז אויפ'ן פאפיר, ווייל געלד איז אין דער קהלה קאסע נישטא. דאס

נעגען קויהלען קאן מען פרטען אויך רעכענען. מהאי טעמא און דער פאר-שלאג הרבנטאנען : נעמונט רעם ווערט? רען קויהלען.

פרנס זעלמאנאוויטש און אויף פינג-צופיעלן נעגען פרנס האפמאן'ס פאר-שלאג, ווייל טויזען געלד איז א צדקה זאך, דאגעגען קויהלען איז א מעשה'דיגע שטיצע און נאמער.

בנוגע דער פארטייטונגס פון די קוי-הלען איז בעשלאסען געווארען. פון אלע די. וואס וועלען זיך האבען רעגי-סטרירט און וועלען קיין א בעשלוס פון א ספעציעלער קאמיסיע האבען נעבי-כען פון דער קויהלען הילף, — וואס ערהאלט געשיקט ווערען טאלאנען.

אויף צו קויפען קויהלען און בעזאנ-דערס געווארען א קאמיסיע פון די ה"ת פרעזעס רום, קארא און שוואס-לאוויטשי.

צום סוף זענען נאך געלייענט געווארען א רייה בויטען און עס זענען בעשטימט געווארען געווארען שטיצע פאר גרויסע? ...

טעאטער און מוזיק

"אררט".

דאס דריטע פראגראם "נסים מן השמים" וואס האט אזוי גלענצענד אויפ-גענומען ביים פובליקום ווערט איצט געשפילט די לעצטע טעג. אלע פאר-שטעלונגען צום 4-טען פראגראם זענען אין פערענדיגט. עס גרייט זיך ווידער נייעס אלוינס און אנדערע.

"גאנג".

היינט געהט אין "גאנג" די פרעמיערע פון א גרויסער פוילישער רעוויו "א. ב. א שאל פון גענוף". אין דער רעוויו בע-טייליגט זיך א חוץ דעם גאנצען אנ-סאמבל פון "גאנג" אויך די בעריהמטע טענצערין פון די פאריזער טעאטערן לארי מאלעקס. די רעוויו זאגט צו צו זיין זעהר לעבעדיג.

אפערן-טרופע אין לאדז.

מיטוואך ווערט דורך דער וואנדערנדער אפערן-טרופע, וואס בעשטעהט פון ווארשאווער קינסטלער, אויפגעפיהרט ווערען אין "פילהארמאניע" די אפערע "זשי-דאווקא". די טרופע האט איינגענטע דעק-קאראציעס, קאסטיומען, באלעט און אנ-סאמבל.

דער אויפטריט פון דער אפערן-טרופע האט ביי די היגע מוזיק-ליבהאבער ארויס-גערופען א גרויסען אינטערעס.

ענדערונגען אין געזעץ וועגען אלגעמיינער מיליטער-פליכט

"סלוכהלאוע" סענען בעקומען פוילישע בירגערשאפט נאכ'ן דינען אין מיליטער 5 חדשים.

(:) און "דזשענניק אוסטאוו" פון 13. ד. ח. איז פערעפענטליכט די פערארד-נונג פון מלוכה פרעזידענט וועגען געווי-סע שנויים און אוסטאווי וועגען דער אלגעמיינער מיליטער-פליכט.

אויף וועלכער פון רעזערוו איז דאס מיליטער פליכט הל ביז'ן 40. לעבענס-יאהר, וועלכער פון לאנד שטורם ביז'ן 50. לעבענס יאהר, אפיצירען ביז 60 יאהר.

לויט'ן ארט. 7 קאנען פערזאנען, וואס האבען נישט אנגעגעבען קיין פרעמדע בור-גערשאפט און זיי האבען נעדינט אין פוילישען מיליטער 5 חדשים, בעקומען די פוילישע בירגערשאפט.

לויט דער נייער פערארדנונג קאן דער פערזאנען מיליטער מוס'ן פון מיליטער-דינסט דויערן נאר ביז 15 חדשים, אנ-שטאט, ווי ביז אהער אנדערטהאלבען יאהר.

"אדראמאטעניעס" קאנען בעקומען די שולער פון דער לעצטער קלאס פון מי-טעל שולען, סעמינאריסטען און פאלקס-שולען. די סטודענטען פון די אקאדעמי-שע שולען און לאגער און אויכלאגער. די אדראמאטעניעס ווערען אבער אוצט בעגעבען ביז'ן 22. לעבענס יאהר (נישט ווי ביז אוצט ביז'ן 23. לעבענס יאהר). די סטודענטען פון די אקאדעמישע שו-לען ביז'ן 23. לעבענס יאהר (פריהער ביז 26). כמדרעגעטען פון טעאלאגיע ביז 25. לעבענס יאהר.

לויט דער נייער פערארדנונג קאן דער...

גרשון סיראטא

וועט דאוונען פרייטאג און שבת אין לאדז.

ווי מיר האבען שוין געמעלדעט קומט דאנערשטאג קיין לאדז דער בעריהמטער קעניג-החזנים ה' גרשון סיראטא, וועלכער וועט דאוונען פרייטאג צו נאכטס דעם 20 יאנואר און שבת מברכים פריה דעם 21 יאנואר אין "פילהארמאניע" זאל מיט דער בעטייליגונג פון א גוט-איינגעשטו-דירטען כאר אונטער דער לייטונג פון ה' ישראל רוביך.

ה' סיראטא'ס קומען קיין לאדז האט ארויסגערופען א גרויסע פערגאנדערוינג ביי דער לאדזער יודישער בע-פעלקערונג. עס איז זיכער, אז די לאדזער יודען וועלען פרייטאג און שבת איבערפולען דעם פילהארמאניע-זאל כדי זיך צו געניסען פון גרויסען חזן גרשון סיראטא פאר זיין אפפאהר קיין אמעריקע.

די פארלעזונגען און האנד-ווערקער-פערבאנד. פאלודניאווא 4

די ערשטע פארלעזונג פון א גאנצען ציקל, וואס עס ווערט אויך אין אל-געמיינע לאקאל פאלודניאווא 4. דער האנדווערקער-ראט איז א דורך מיט א גרויסען ערפאלג. פיל האנדווערקער זענען אפט נישט געקענט ארריין אין אי-בערפולטען זאל. די אינהאלטרייכע פארלעזונג וועגען די צעכען אין פוילען פון פראפעסאר ש. רינגער איז אויס-געהערט געווארען מיט גרויס אויפ-מערקזאמקייט.

פערזאמלונג פון בעקער-מייסטער אויף זאוואדסקא 5.

היינט, מאנטאג, 6.30 אוו. קומט פאר אין לאקאל, זאוואדסקא 5, א פערזאמ-לונג פון דער בעקער-מייסטער-סעקציע ביים האנטווערקער-ראט, זאוואדסקא 5. אויפ'ן טאג-ארדנונג שטעהען א ריי וויכטיגע פראגען, וועלכע בעריהרען די עקזיסטענץ פון די בעקער-מייסטער, ווי צעך-פראגען, שטייער-ענינים, סאני-טערישע פראגען און אנדערע. אויך פראגען פון קרעדיטען צו סערוויסען די מיטגלידער מיט מעכאנישע בעקערייען.

א בריף אין רעדאקציע.

צו דער רעדאקציע
"לאדזער טאגעבלאט"
לאדז.

אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער שטעלע פון אפגעדרוקטען פעליעטאן אין "לאדזער טאגעבלאט" פון דעם 6. ה. ח. אונטער'ן נאמען "קרימער האפלאט" בעט איך אויפ'ן גרונד פון 32 ארט. פון דער פערארדנונג פון מלוכה-פרעזידענט דאטירט ד. 10.5.27 וועגען פרעסע-געזעץ (דז. אוסט. ר. פ. נר. 1 פאז. 1 פון 1928) אפצודרוקען אין דעם נעכסטען נומער "לאדזער טאגעבלאט" פאלגענדע בעריכטיגונג:

דעם 6. דעצעמבער 1926 האב איך איבערגעגעבען דעם רומענישען קאנסו-לאט אין ווארשא דעם קאמאנדאר-קרייז, וועלכען איך האב זעלבער צוריק בעקומען, בעזונדערע רומעניען צוזאמען מיט דער פארלאמענטארער דעלעגאציע. דעם דאזיגען קרייז האב איך געבעטען אום ערהאלטען דעם רומענישען קעניג, אויס-זעהענדיג, אז אלס פערשטעהער פון יודישען פאלק קען איך נישט טראגען קיין עהרען-אויסצייכנונגען פון א מלוכה, וואו מ'האט איינגעארדנעט פאגראמען אויף יודען.

מיט דעם איבעריגען אינהאלט פון ארטיקעל, וועלכער איז געשריבען אין דעם פארם פון א פעליעטאן, וויל איך נישט דיסקוטירען.

מיט אכטונג
ה. היישליצקי

קופאן № 111
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פון'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.
נילמינג היינם, מאנטאג, דעם 16 יאנואר פון 8— 9 אוו.

לעזט, אבאנירט
— דאס —
"לאדזער טאגעבלאט".

סער אלפרעד מאנד און הערבערט סעמועל.

(ענדע פון זייט 3).

דזשאָיניזם האָט געפּרעגט ראָטשילדען די אומפּאַרטייאישע רעפּרעזענטאַנטן פֿון קאַפּיטאַליזם און פֿון פֿאַשיזם.

אָבער עס איז אויך אַ שרעק וואָס מער. אין דײַטשלאַנד און אין אונטער־פּאָליטישן סיסטעם איז דער אַרבעטער געוואָרן בלויז פֿאַראַנטוואָרטלעך און דער לאַנד, געהאַט אַ שטים און אַ ווערט — אָבער ניט קיין מיטאַרבעטער... לויט דעם פּלאַן פֿון סער אַלפֿרעד מאַנד איז די בעטייליגונג פֿון דעם אַרבעטער אין דער פֿירונג און רעזולטאַט פֿון זײַן בעטייליגונג אין דער אונטערנעמונג איז וואָס איז ניט בלויז אַ פּאַרטנער, נאָר אויך אַ׳אונהאַלטבאַרער אונטערהייט. דאָס הייסט — אויפֿשטעלן די גאַנצע אַרבעטער־פֿראַגע אויף נײַע יסודות.

עס איז ניט קיין וואונדער, וואָס די „לינקע" האָבן זיך דערשראָקן. קוק, דער ליבעראַל־אַרבעטער־פֿירער און ענגלאַנד, האָט פּראָטעסטירט אַקעגן דעם בעשלוס פֿון די ענגלישע געווערקשאַפֿטן צו בעטייליגן זיך אין דער קאָנפֿערענץ מיט די קאַפּיטאַליסטן. „עס איז דער שווערסטער קלאַפּ פֿאַר דער בריטישער אַרבעטער־באַוועגונג" — האָט ער ערקלערט, פֿאַר דער אַרבעטער־שאַפֿט?

ווי זאָגט פֿלעראַן, דער פֿאַבעל־דיכטער? עס טרינקט זיך אַ פּוטשל — און שרײַט: די וועלט געהט אונטער. „נײַן — ענטפֿערט איהם אַ מענש אויף דער בריק — בלויז אַ פּוטשל טרינקט זיך".

די קאָנפֿערענץ האָט זיך נאָך ניט אָנגעהויבן. און ווער ווייסט, ווי אַזוי זי וועט זיך ענדיגן. עס איז מעגליך, אַז די גאַנצע מאַנד־שיין־מאַנאָווער — וועט אויך ניט ברענגען מעהר, ווי די אַלטע שיינע חלומות, אילוזיעס, וואָס צערינען, שטראַהלען, וואָס פֿלעמלען זיך צו גליק און צעשווימען.

מעגליך. אָבער אַלץ בעסער ווי דער אומבאַשטימטער שאַבלאָן, ווי דאָס שטענדיגע אַרומטרעטן אויף איין אָרט — אָהן פּאָטאָס, אָהן פֿאַנטאַזיע; בעסער ווי די גרויע פּראָזע פֿון אַלטן ליבעראַליזם און פֿון פֿאַרעלטערטן, גראָבן אַרומשרײַ — סאָציאַליסטישן סאָציאַליזם.

מען האָט געפּרובט און רומלאַנג הינצוצוזעלן דעם שאַבלאָן. עס איז ניט געראָטן. יעדענפֿאַלס ניט אַזוי ווי די צוקונפֿטיגע האָבן געוואָלט און גע־גלייבט. אָבער אויך דאָרט — עפּעס וועט בלײַבן. אַ פֿילאָזאָפֿישער אויסטרוק צום אַלטן איז ניט מעגליך.

איצט פּרובט ענגלאַנד — אויף אַן אַנדער וועג — אויפֿצולעבן די אַלטע אָרדנונג, אַרײַנצוברענגען אַ נײַעם מאָמענט אין דעם סאָציאַלן לעבן.

און איבער ווייסט דאָך — די היפּאָטעזעס בעווײַזן זיך. אַלץ בעסער ווי דאָס אומזיסטע מוטשען, מיטשלעפּן, ווי דער „טויטער פּונקט".

גאָטס, אָדער מאַנד׳ס — אַלץ בעסער ווי דער „פּסיכאָ־קלאַסאַציזם". מען ווײַס. אָדער הײַנט — נאָך ניט קען זײַן, סענסאַציאָנעל, נאָר אַלע נעקרוטען רעגימענטן און אַזוי גרויסע מ. פּ. סאָלמאַנס מאָלאָן און אויסערהאַלב סינגס־טוינג.

אויפֿגעוואַכט שטעהט דאָס לעבן הינטער די פּלוטעס און שטויס און דערגייט און מאַהנט: ווייטער — ווייטער — אין העכער.

איינדרוקען פון א וועלט־רייזע.

(ענדע פון זייט 4).

קען די „טמאים" ווערן אַ מינדערהייט און מיט דער צייט אפשר גאָר איינגע־פֿערשווינדן.

צו דער שטרעבונג אַסימילירטע יודען בײַ לאַנדסלײַטשאַפֿט אין די מילדע פֿערוואָרפֿענע ווינקלען, בעציהט זיך די דאָרטיגע יודישע בעפֿעלקערונג אין אַלגעמיין נעגאַטיוו, ספּעציעל צוליב דעם, וואָס יודען האָבן נישט קיין גרויס חשק צו ווערן פֿערוואָרפֿן אין „עק וועלט", און ווילען זיך האַלטן נעהנטער צו אַ גרעסערן יודישן ישוב, דעריבער לויפֿט מען אַוועק פֿון די „יקא"־קאָלאָניעס צוריק קיין ריאָ אָדער סאַן־פּאַולאָ.

ס'זײַנען נאָך פֿאַראַן אימיגראַציאָנס־מעגליכקייטן אויך אין אַנדערע געגענטען פֿון בראַזיליען, ווי למשל, — מאַטאָ־גראָסאָ, אָבער נישט מער פֿעלדער, ווײַל פֿעלדער ווערט סוף־כל־סוף ווערן אַרויסגעשטופּט.

אורוגוואַי איז דאָס אינטערעסאַנטסטע לאַנד פֿון דרום־אַמעריקאַ — אַ מין סקאַנדינאַוויע בײַ אונז. ס'איז אַ ס'איז אַ סימפּאַטיש לאַנד — קיין אימיגראַציאָנס־פֿאַר יודישע אימיגראַנטן איז נאָך דאָרטן נישט, מ'האָט נאָך אין איין וועלט. יודען פֿערנעמען זיך אויך דאָ מיט פֿעלדער, אָבער נישט אין אַזאַ מאָס, ווי אין בראַזיליע, און ס'זײַנען שוין פֿאַראַן אַ סך יודישע בעלי־מלאכות, אויך אַרבעטער.

טשילי פֿערמאָגט אַ יודישן ישוב פֿון טויזענטער מויזענד יודען. ס'איז אַ ישוב, וואָס איז פֿערגרעסערט פֿון די אַלטע אַנדערע און פֿון דער וועלט צוליב די קאָרדיליערען־בערג. די יודען בעשעפֿטיגען זיך דאָ כמעט דורכאויס מיט פֿעלדערײַ. פּיזישע אַרבעט בעצאַהלט זיך דאָ שלעכט. דער יודישער ישוב וואָלט אָבער אין וואַקסן. אין סאַנט־יאַגאָ אַלעין זענען שוין פֿאַראַן ביז 3 טויזענט יודען. זיי זענען נישט שלעכט אָרגאַניזירט, דערהויפּט — די ציוניסטען.

וואָס איז שייך קאָלומביע, עקוואַדאָר און אַנדערע שכנות׳דיגע לענדער, איז דער קלימאַט דאָרטן זעהר אַ שווערער. צוליב די זעלביגע סבות, ווי אויך צוליב דער מכּה־פֿעדלערײַ, וואָלט איך רעקאָמענדירט צו זײַן זעהר פֿאָרזיכטיג בנוגע די ווייניק־בעקאַנטע לענדער, וואָס ליגן העכער פֿון טשילי.

אַ חוץ די צוויי אויבענגענאַנטע סיבות, צוליב וועלכע מען דאַרף נישט דערמוטיגען די אימיגראַציע אַהין, איז נאָך דאָ די סכּנה פֿון פּרויזן־האַנדעל, פֿאַר וועלכער מ'דאַרף זיך שטאַרק היטן. מען דאַרף היטן, אַז אין די לענדער, וואָס ליגן בײַם פּאַציפֿיק, ד. ה. העכער פֿון טשילי, אַרבעט אַ גוט פֿערצווייגטע און גוט אָרגאַניזירטע באַנדע פֿון פּרויזן־הענדלער, און מען קען קיינמאָל נישט קלוג זײַן, ווער עס שטעקט הינטער די בריוו צו די „קרובים" און „פֿרײַנד" פֿון אונזערע אויסוואַנדערונגס־לענדער, אין וועלכע מען זאָגט צו כלומרשט גאָלדענע בערג און ס'לאָזט זיך אָפּט פֿון זיי אויס נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי... אַ שאַנד־תליה!

די סכּנה פֿאַר דער אימיגראַציע אין די אויבענדערמאָנטע לענדער ווערט נאָך גרעסער צוליב דעם, וואָס ס'פֿעלט דאָרטן אַ קאָנטינגענט פֿעסטער אָדער וועניגער אָנגעזעהענע יודישע אימיגראַנטן, וועלכע וואָלטן געקאָנט אַכטונג געבן און קאָנטראָלירן די גאַנצע־אימיגראַציע. עס זענען פֿאַראַן גאָר יחידים, וואָס קענען וועניג וואָס אויפֿטון בײַם בעסטן ווילן.

דערמיט האָט ה׳ פּרץ הירשביין פֿערענדיגט זײַנע גאַנץ־בעלערענדיגע אײַנדרוקען פֿון זײַן רײַזע דורך די יודישע ישובים מעבר לים.

י. ע.

א מאדנע פעראָרדנונג פון רומענישען קריגס־מיניסטעריום.

בוקאַרעסט (ימא) די צייטונג „דרעפּטאַטעא" מעלדעט, אַז דאָס קריגס־מיניסטעריום האָט פֿעראָרדנעט אַלע רעקרוטן קאַטאָליקען, דאָס הייסט יודישע רעקרוטען זאָלען רעפּאַרטירט ווערען אין דער אַרמיי וואַרפֿים פֿון גיבונג און טראַנסלאַציע. די צייטונג פֿרעגט וואָס זאָל דאָס בעדייטען?

ווינטער־פאהר־פלאן

פערפעליכטעט פון איצט ביז דעם 16 מאי 1928:

לאדז־קאלישער באהן:

געהען אף קיין:

וואַרשע	3.14, 6.41, 7.14, 18.15, 13.47, 19.18
פּויזן	8.00, 12.04, 12,57, 21.58, 23.14
קראָקע	20.35
פּויזן (דורך קוטנאָ)	9.05, 23.58
דאַנציג	20.15
קאָמבנאַ—לעשנאָ	2.01
אָסטראָוו	18.35
קאַלוישן	8.10
לעמבערג	15,25
לאָוויטש	19.38
צעכאָצינעק	9.08
פּלאָצק	20.15
לובלין	15.25
קאַטאָוויץ	20.35
קוטנאָ	14.00

קומען אן פון:

וואַרשע	1.46, 10.39, 11.56, 12,44, 21.43, 23,06
פּויזן	6.33, 6.59, 18.32, 23.40, 19.05
קראָקע	6.38
פּויזן (דורך קוטנאָ)	8.48, 13,45
דאַנציג	8.48
קאָמבנאַ—לעשנאָ	2.59
אָסטראָוו	8.58
קאַלוישן	18.05
לעמבערג	10.40
לאָוויטש	7.43
צעכאָצינעק	20.18
פּלאָצק	20.18
לובלין	10.40
קאַטאָוויץ	6.38
קוטנאָ	22.05

לאדז־פאבריקס־באהן,

געהען אף קיין:

וואַרשע	1.40, 7.50, 11.50, 14.25, 15.20, 18.05, 18.55, 20.10
קראָקע און לעמבערג	15.20, 20.10, 23.45
קאַלושין (פֿערבונדען מיט טאָמאַשאָוו און פּיעטריקאָוו)	1.40, 7.00, 11.50, 14.25, 15.30, 18.05, 20.10, 23.45
סקאַרזשיסקאָ	1.40, 15.20, 19.10
סאָסנאָוויץ	1.40, 11.50, 14.25, 15.20, 20.10, 23.45
טשענסטאָכאָוו	16,25
מאַרגאָבושעג	9.30

קומען אן פון:

וואַרשע	1.55, 4.40, 10.40, 14,40, 16.33, 22.15, 22.45
קראָקע און לעמבערג	4.40, 7.21, 20.25
קאַלושין (פֿערבונדען מיט טאָמאַשאָוו און פּיעטריקאָוו)	1.55, 4.40, 4.21, 8.15, 10.40, 14.40, 20.25, 22.15
סקאַרזשיסקאָ	4.40, 10.40, 18.25
סאָסנאָוויץ (פֿערבונדען מיט קריניץ)	1.40, 7.21, 14.40, 20,35
טשענסטאָכאָוו	9.35
מאַרגאָבושעג	19.55

טיכטיגע אגענטען
אין דער פאטאטעכנישער בראנזשע
ווערען געזוכט.
צו מעלדען זיך אין פאָטאָגראַפֿישן אַטעליע „IMPERIAL",
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 2, פּאַרטער.

לעטשניצע
17 זגערסקאַ 17, טעל. 16-33.
אַלערליי קראַנקהייטן ווערען בעהאַנדעלט דורך ספּעציאַליסטן
דאָקטוירים פֿון 9 פֿריה ביז 6 אָוונט.—מאַסאַזש, עלעקטריזאַציע
מאָגען־שטראַלן, קינסטליכע בערגזאָנען־באַשטראַהלונגען, אימפּונגען.
גינגען שקאַרלאַטינע

פערלאג גאלדפארב, וואַרשא.
עס געפֿינען זיך אין דרוק און אין די נאָהנטסטע טעג ערשײַנען צוויי ביכער פֿון לאָדזשער שריפֿטשטעלער
ישראל רובין.
„די גאס" ראָמאַן פֿון גרויסשטעטישן לעבן. 320 זייטן, פּרייז 6,50 זלאָטיס
„אונטערן פּלויט פֿון דער וועלט"
לידער, פּראַכט־אויסגאַבע, צום פּרייז 2 זלאָטיס
מיטבעשטעלונגען צו ווענדען זיך:
Wydawnictwo Goldfarb, Warszawa Szczęśliwa 3

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY
F. MOTYL Majster cechowy
Łódź, Zawadzka 19, Tel. 55-42
Firma egz. od r. 1895:
אויספֿאַרטיגונג פֿון זעמטליכע שלאָסער און מעכאַנישע אויפֿאַרבעטונג, וואָגן פּרעסען און סאַרמיר־אַטועל, צענטריפוגען און פֿאַרבער־קעסל. ווי אויך זעמטליכע מאַשין־רעפּאַראַטורען.
ספּעציאַליטעט:
אויטאָגענישע שווייסונג אויך שנײַדונג פֿאַר אַלע מעטאַלן מיט גאַראַנטיע

יודען!
די צייט איז קורץ!!!
פאטענטען אויפ'ן יאהר 1928
בעזאָרגט אײַן פֿערלויף פֿון אַ שעה דאָס בעקאַנטע ביוראָ
„ארגוס", זאַבאַדניאַ 36.

קלוב פון יודישע פרויען־פעראיין („וויזאָ")
אל. קאשטשושקא 21.
הײַנט מאָנטאָג 8.30 אָוונד וועט האַלטן אַ רעפֿעראַט
דניאל פערסקי
א.ד.ט. „דאָס קולטורעלע לעבן פֿון די יודען אין אמעריקא".
פֿאַר דער פֿאָרלעזונג פֿון שריפֿטשטעלער פּערסקי וועט ווערען איהם האַלטן אַ פֿאָרלעקציע ה׳ לימאַן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פֿון קלוב.

דער וואהל־קאמיטעט
פון ארבעטער און פויערן־איינהייט
געפֿינט זיך אויף
פאדלעשנא 4
פּאַרטער III טויער, טעגליך פֿון 10 פֿריה ביז 9 אָוונט.

אכטונג, מיטגלידער פון
בעקער־מייסטער־סעקציע
בײַם צענטראַלען האַנדווערקער־ראַט, זאַוואַדזקאַ 5.
הײַנט מאָנטאָג, ב. 6.30 אָוו. קומט פֿאָר אין אונזער לאָקאַל זאַוו. 5
א פערזאמלונג
מיט פֿאָלגענדע טאָג־אָרדנונג: 1) בעריכט פֿון דער טעטיגקייט, 2) צעכן־געזעץ, 3) שטייערן, 4) פֿאַראָרדנונג וועגן בעקערײַען, 5) קרעדיטען צו פֿערזאָרגן די מיטגלידער מיט מעכאַנישע בעקערײַען, 6) פּרייז פֿערשלאַגען.
צוליב דער וויכטיגקייט פֿון טאָג־אָרדנונג בעטן מיר צאָהלרייך און פּינקטליך צו ערשײַנען.
די פערוואלטונג.

שוין דערשינען:
בריוו פֿון דער מאַמע פֿון דער יודישער בינע
אסתר רחל קאמינסקא
מיט אַרײַנפֿיר און באַמערקונגען פֿון מאַרק טורקאָוו.
דאָס ביכל אַנטהאַלט 73 בריוו, וואָס די גרויסע יודישע קינסטלערין האָט געשריבן צו: יעקב דינעזאָן, מענדל עלקין, פּאָולאַ און נח פּרילוצקי, אברהם יצחק קאַמינסקי, רעגינאַ קאַמינסקאַ, אידאַ קאַמינסקאַ, יוסף קאַמינסקי זיגמונט טורקאָוו, יאָנאַס טורקאָוו א. א.
10 דרוק־בויגן. 5 בילדער. פּראַכט־אויסגאַבע
— פּרייז 3,75 זל. —
מיט באַשטעלונגען זיך ווענדן:
Kooperatywa „Bycher" Warszawa, Nalewki 2-a

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
(די עלטסטע אין פּוילען: מאַשינען־פֿאַבריק
ליפֿערט אַלע מאַשינען:
קאָמפּלעטע אײַזערנע ...
פֿאַר האָלץ־בעאַרבייטונג
מיט אָנפֿראַגען זיך צו ווענדן צום פֿערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

Okazja tylko 2 dni!
Przyjeżdża z Warszawy na poniedziałek i wtorek właścicielka magazynu „OR" i przywozi różne dekoracyjne rzeczy mianowicie: lalki, pierroty, poduszki, abażury, narzutki i inne. Adres: Gdańska № 8, Rozental.

לעזט אבאנירט
— דעם —
„לאדזשער טאגעבלאט".

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-…
Od wtorku, dnia 10-go do poniedziałku dnia 16-go stycznia 1928 r. włącznie
Dla dorosłych: Dla młodzieży
1-szy raz w Łodzi
Tragedja nieletnich
Dramat w 8 akt. w/g powieści J. F YDERA
W roli głównej młodociany Forest
Nad program:
Widoki Bosforu. Uprawa herbaty w Indjach
Malownicze doliny Szwajcarji. Rekord zręczności w kierowaniu samochodem
Zlot Sokołów w Pradze.
Dla młodz. początek seansów o g. 2 i 4 pp
Ceny miejsc: dla dor. I—70, II—60, III—30 gr
dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

Poszukiwana
panna do kolor. bielizny, ręczna robota (aplikacje z kolorowemi różyczkami i toledo), ewentualnie osoba, która przyjmie robotę do domu. Adres można składać do admin. „Lodz, Tagbl." dla „A. Z."

וויכטיג פאר דאמען!
מאַכט איך די פֿאָלגענדסטע דאַמען־הימער נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די סאָמסטע טייערע סיטקאַ־פּרעסט איך אויף געבעטענע נאָ. נעדענקט די אַדרעס: 28 זאַוואַדזקי
אין הויף, 2־טער אײַנגאַנג, לינקס פּאַרטער.
בעם. מאַכט איך שיפּאָ־וועלור־סאַמעט־ און פּילץ־היטע אין אַלע פֿאַרבען און פֿאַרבען אין מאָנסטער אויספֿירונג. דער פּרייז איז נאָר אויף 8 קורצער צייט.
נאָר פֿאַר 2.50 זל.
נאָר פֿאַר 7 זלאָטי
„TOBA"

איכם אישים אקרא
וקולי אל בני אדם!
בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש.
אויף איהר ווילט טרעפֿן אײַערע צוגעהעריגע עניינים זאָלסטו קומען צו לויפֿן אין דעם ביוראָ
17 פעטריקאווער 17
2־טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַבאַדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבן אַלערליי ביטעס לויט'ן אויסטאַש, קלאָגעס און זאַבעזשפּעטשעניעס אויף אַלע שטעט און פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטן, רעקורסען וועגן פֿערמעגענס־שטייער און קאַסיאַציאָנס־רעשענגען, ביטעס וועגן דירות אין אורושאַנד־רעזשיסטער און אַלע פּאָליציי־בעצירקען, שותפות־אַקטען, סטאַטוטן, אַסמען־אינטערציוזיעס, אַקטען דעראַזוזענס, קאָרנע כפראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
רעכט־קאָנסולטאַנט י. מאַנעלאַ
פּעטריקאָווער 17, זאַבאַדניאַ 52

אבאנעמענטס־פרייז: פּוילען 5 זלאָטי אַ חודש אין.. אין פּראָווינץ און בעל־... פֿאַר אַ מילימעטער־שורה פֿון... אין טעקסט 16 גר., פּריוואַט 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פּריוואַט 60 גר., נאָכ'ן טעקסט 12 גר., פּריוואַט 18 גר. פֿאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאָט—מיט 50% טייערער. פֿון די פֿיענל גיט מען דערנאָך — ... 20—גר. פּראָצענט, ביצונדערע לענדער—פּרײַז'ן 8.

Redaktor wydawca B. Hamburski

Tłocznia: B. i M. Hamburski w Łodzi Piotrkowska 16.